

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra technických předmětů

**Mimoškolní činnosti technického zaměření na základních školách a její vliv
na volbu povolání**

Bakalářská práce

Autor: Lucie Bezděková
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice (Bc. učitelství)
Studijní obor: Ruský jazyk se zaměřením na vzdělávání
Základy techniky se zaměřením na vzdělávání
Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Marie Hubálovská, Ph.D.
Oponent práce: Ing. Roman Loskot, Ph.D.

Zadání bakalářské práce

Autor: Lucie Bezděková

Studium: P18P0932

Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Ruský jazyk se zaměřením na vzdělávání, Základy techniky se zaměřením na vzdělávání

Název bakalářské práce: **Mimoškolní činnosti technického zaměření na základních školách a její vliv na volbu povolání**

Název bakalářské práce AJ: Influence of extracurricular activity of technical focus in primary schools and its influence on the choice of profession

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se zabývá problematikou zájmu o technické předměty a výběrem technicky zaměřených aktivit u žáků základních škol. Zkoumá, zda má mimoškolní činnost technického zaměření vliv na budoucí volbu střední školy či povolání. V praktické části pomocí dotazníkového šetření budou zjišťovány předpoklady vztahu výuky a vnějších vlivů na volbu povolání. Dotazování budou žáci na mimoškolních aktivitách technického zaměření na různých základních školách v Královéhradeckém kraji.

1. BALCAR, J., HAVLENA, J., HLAĐO, P. Zvolil jsem si techniku. Proč? Brno : Mendelova univerzita v Brně, 2011. ISBN 978-80-7375-4846. 2. DOSTÁL, J. Výchova k volbě povolání. In Trendy ve vzdělávání. Olomouc : Votobia, 2008, s. 50-53. ISBN 978-80-7220-311-6. 3. Důvody nezájmu žáků o přírodovědné a technické obory: výzkumná zpráva [online]. c2009, poslední revize 18. 8. 2009 [cit. 2011-0105]. 4. TRHLÍKOVÁ, J., VOJTĚCH, J., ÚLOVCOVÁ, H. Rozhodování žáků při volbě vzdělávací cesty a úspěšnost vstupu na trh práce. Praha : NÚOV, 2008. 38 s. 5. Vzdělávací program Základní škola. Praha : Fortuna, 1998. 336 s. ISBN 80-7168-595X.

Garantující pracoviště: Katedra technických předmětů,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Marie Hubálovská, Ph.D.

Oponent: Ing. Roman Loskot, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 30.4.2019

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala, pod vedením vedoucí práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 30. 4. 2021

.....

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářská závěrečná práce je uložena v souladu s rektorským výnosem č. 13/2017 (Řád pro nakládání s bakalářskými, diplomovými, rigorózními, dizertačními a habilitačními pracemi na UHK).

Datum: 30. 4. 2021

Podpis studenta:.....

Poděkování

Ráda bych poděkovala své vedoucí bakalářské práce paní Mgr. et Mgr. Marii Hubálovské, Ph.D. za hodnotné rady a odborné vedení této práce.

Anotace

BEZDĚKOVÁ, Lucie. Mimoškolní činnosti technického zaměření na základních školách a její vliv na volbu povolání. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2021. Bakalářská práce.

Bakalářská práce se zabývá problematikou zájmu o technické předměty a výběrem technicky zaměřených aktivit u žáků základních škol. Zkoumá, zda má mimoškolní činnost technického zaměření vliv na budoucí volbu střední školy či povolání.

V praktické části pomocí online dotazníkového šetření byly zjišťovány předpoklady vztahu výuky a vnějších vlivů na volbu povolání. Dotazována bude široká veřejnost na sociálních sítích a žáci základních škol druhého stupně v Královéhradeckém kraji.

Klíčová slova: mimoškolní aktivity, technická zájmová činnost, mimoškolní výchova, volba střední školy, volba povolání.

Anotace

BEZDĚKOVÁ, Lucie. Extracurricular activities of technical focus in primary schools and their influence on the choice of profession. Hradec Králové: Pedagogical Faculty, University of Hradec Králové, 2021. Bachelor's degree Thesis.

The bachelor's thesis deals with the issue of interest in technical subjects and the selection of technically oriented activities among primary school pupils. It examines the impact of extracurricular activities with a technical focus on the future choice of high school or profession.

The practical part aims to establish the assumptions of the relationship between teaching and external influences on the choice of profession, using a questionnaire survey, conducted on social networks among the general public.

Key words: extracurricular activities, technical hobby activities, extracurricular education, choice of high school, choice of profess.

Obsah

Úvod	9
Teoretická část	11
1 Činitelé vývoje a výchovy jedince.....	11
1.1 Rodina.....	11
1.2 Škola a vrstevnické skupiny	13
2 Mimoškolní výchova	15
2.1 Zařízení pro mimoškolní výchovu.....	15
2.2 Funkce mimoškolní výchovy	16
2.3 Obsah mimoškolní výchovy	17
3 Technická zájmová činnost mimo vyučování.....	19
4 Hlavní cíle technického vzdělávání na základních školách.....	20
5 Technické myšlení, tvořivost a prostorová představivost.....	22
5.1 Rozvíjení technické tvořivosti.....	23
6 Vliv technické výchovy na volbu střední školy a povolání	25
Praktická část	26
7 Cíl výzkumu.....	26
8 Metoda a místo výzkumu.....	27
9 Vyhodnocení výzkumu	28
Závěr	48
Použitá literatura	51
Seznam tabulek a grafů	53
Seznam příloh	54

Úvod

„Mimoškolní činnosti technického zaměření na základních školách a její vliv na budoucí volbu povolání“ jsem si jako téma své bakalářské práce vybrala z toho důvodu, protože se domnívám, že mimoškolní činnosti jsou nedílnou součástí celostního a komplexního rozvoje osobnosti dítěte po stránce fyzické, psychické a sociální. Zmíněné činnosti umožňují dítěti smysluplně zaplnit svůj volný čas, uspokojit své potřeby a rozvíjet své klíčové kompetence a dovednosti, čímž dochází zároveň i k rozvoji sebehodnocení a sebepojetí. K praktickému uspořádání volného času, jim jsou nápomocna zařízení pro mimoškolní výchovu, kterými jsem se zabývala v teoretické části mé bakalářské práce.

Dalším důvodem, proč jsem si toto téma vybrala, je můj zájem o technickou mimoškolní činnost, její cíle vzdělávání, ale zejména vliv technicky zaměřených aktivit na budoucí volbu střední školy a následně i povolání. Rozhodla jsem se vytvořit obecný přehled klíčových informací, které jsou navzájem propojeny a vysvětlují mimoškolní výchovu a technickou mimoškolní činnost.

V první kapitole teoretické části se zabývám objasněním obecných činitelů majících vliv na vývoj a výchovu jedince, vysvětluji základní pojmy prostředí a výchova. První podkapitola je zaměřena na prostředí rodiny, která je nejdůležitějším sociálním prostředím při výchově dětí a poukazuji na tři hlavní výchovné styly. Druhá podkapitola popisuje prostředí školy a vrstevnických skupin, které považuji pro socializaci dítěte rovněž za zásadní.

V druhé kapitole definuji mimoškolní výchovu a její podkapitoly se zaměřují na institucionální zařízení mimoškolní výchovy, funkci a obsah mimoškolní výchovy.

Třetí kapitola vysvětluje pojem technická zájmová činnost mimo vyučování.

Ve čtvrté kapitole jsem uvedla hlavní cíle technického vzdělávání na základních školách.

V páté kapitole objasňuji a vysvětluji pojmy jako technické myšlení, tvořivost a prostorová představivost. V samostatné podkapitole popisují rozvíjení technické tvořivosti a fáze působící na tento proces.

V poslední kapitole šest se zabývám zájmem o technické profese a vliv techniky na výběr budoucího studijního zaměření, či profesní kariéry.

Záměrem praktické části je zjištění zájmu o technické mimoškolní činnosti. Zadání bakalářské práce se zde trochu liší od výzkumu v praktické části. Jedná se o to, že dotazníkové šetření mělo probíhat na mimoškolních aktivitách technického zaměření na základních školách v Královéhradeckém kraji. Bohužel v době pandemie nebylo možné toto šetření uskutečnit, šetření tedy probíhalo online u žáků druhého stupně základních škol v Královéhradeckém kraji a na sociálních sítích, tudíž někteří dotazovaní, například, vůbec nenavštěvovali technicky zaměřené kroužky.

Vytvořila jsem online dotazník, kterým chci určit především zájem, vliv výběru, zaměření a působení mimoškolní činnosti na volbu střední školy či povolání.

Hlavním cílem dotazníkového šetření je zjistit, kdo ovlivňuje výběr mimoškolní činnosti. Jsou to rodiče, kamarádi, škola, nebo „já sám“? Jaké zaměření zájmové činnosti je nejvíce navštěvováno? Jaké jsou kladné a záporné důvody k navštěvování či nenavštěvování mimoškolní činnosti? Mají respondenti povědomí, co znamená mimoškolní činnost? Ovlivňuje jedince mimoškolní činnost k budoucí volbě střední školy a posléze k budoucí volbě povolání?

Do výzkumu se zapojilo 197 respondentů a na základě jejich odpovědí jsou tyto cíle potvrzeny nebo vyvráceny v praktické části této práce.

Teoretická část

1 Činitelé vývoje a výchovy jedince

Struktura osobnosti se u každého jedince zcela liší, během života na ní působí různí činitelé, kteří ji velice ovlivňují a determinují její další vývoj. Podle Pávkové (1999) si dítě již při narození přináší vrozené vlastnosti a vlohy, které mohou být zděděné nebo získané během prenatálního vývoje. Vliv prostředí na dítě působí již od okamžiku jeho početí. Ovšem velký vliv na vývoj jedince má sociální působení, které je záměrné, cílevědomé a nazýváme ho výchovou.

Podle Bajtoše a Honzíkové (2007) pojem prostředí chápeme jako vlivy a s jejich pomocí jedinec získává poznatky o přírodních a sociálních jevech, které mají značný vliv na formování a vývoj jeho osobnosti. Jedinec a prostředí na sebe vzájemně působí. Prostor formuje jedince, který své prostředí poznává a mění. Vlivem nových věcí a lidských zásahů se pak také mění on sám. Z toho vyplývá, že člověk do svého prostředí aktivně zasahuje a nepřístupuje k němu pasivně.

„Výchova je záměrné působení na rozvoj osobnosti člověka s cílem dosáhnout pozitivní změny v jeho vývoji. Výchova může být *intencionální* (přímá), tj. za bezprostředního záměrného vnějšího působení pedagoga na jedince, či působení vnitřní sebevýchovy a *funkcionální* (nepřímá), tj. ovlivňování rozvoje osobnosti vhodně adaptovaným prostředím, anebo i vnitřním neuvědomělým sebeutvářením na základě životních zkušeností. Nositelem přímé výchovy je především škola, a nositelem nepřímé výchovy je rodina, společenské organizace, společenské instituce, aj.“ (Bajtoš a Honzíková, 2007, s. 34)

1.1 Rodina

Pávková uvádí (1999), že nejdůležitější roli při výchově dětí plní rodina, která spadá do primární sociální skupiny a má bohaté zkušenosti s intimními citovými vztahy. Podle Čápa a Mareše (2007) rodina, vyskytující se v nejrůznějších formách v každé společnosti a kultuře, patří mezi nejdůležitější činitele výchovy.

„V praxi může být často výhodné, jestliže všechny záměrné i spontánní způsoby chování rodiče vůči dítěti, které ovlivňují jeho vývoj, klasifikujeme podle nějakého schématu, například do určitých typů, které můžeme souhrnně označit

jako celkový **výchovný styl**. Často se přitom užívá staršího rozdělení do tří základních způsobů výchovného stylu:

- **Styl autoritativní** klade důraz na bezpodmínečnou poslušnost, podřízení dítěte autoritě rodiče, akceptování všech příkazů a zákazů dospělé autority bez výjimky a bez dlouhých diskusí.
- **Styl liberální** (označovaný jako styl laissez-faire) klade důraz na ponechání co největší volnosti dítěte bez omezování jeho vlastní aktivity.
- **Styl demokratický** pokládá za nejdůležitější respektování dítěte jako samotné bytosti s právem rozhodovat o sobě poměrně svobodně vzhledem k věku a vzhledem k předpokládaným následkům jednání. Dítě však musí současně poznávat svou odpovědnost vůči druhým lidem v rodině i mimo ni. Rodiče jsou v tomto případě dítěti spíše staršími a zkušenějšími přáteli, „spolupracujícími partnery“, klade se důraz na dosažení společně přijatelného řešení konfliktů a na význam společného rozhovoru.“ (Langmeier a Krejčířová, 1998, s. 255)

Podle Langmeiera a Krejčířové (1998) je demokratický výchovný styl nejlepší pro zdravý a klidný vývoj dítěte. V tomto stylu je hlavní složkou vysvětlování. Opouští se od trestů. Nechává dítěti mnohem větší volnost, ale přitom má dítě jasně stanovené meze.

„Z postavení rodiny vůči ostatním činitelům výchovy působícím na dítě v jeho volném čase vyplývá několik obecných závěrů:

- Rodiče jsou nejdůležitějšími vychovateli, všichni ostatní vychovatelé mohou pouze doplňovat to, čeho ve výchově dosáhli rodiče.
- Čas, který věnují rodiče výchově svých dětí, není hodnota, která bude působit kladně sama o sobě, působení této hodnoty závisí od mnohých činitelů kulturní, morální a pedagogické povahy.
- Rodiče nejsou odpovědní jen za výchovu svých dětí v rodinném prostředí, ale za jejich výchovu vůbec.
- Nejdůležitějším předpokladem úspěšné rodinné výchovy je dobrý společný životní způsob rodičů a dětí.
- Dobrou výchovu ve volném čase tvoří v podstatě organizace hodnotných příležitostí pro kontakty, zážitky a činnosti dětí a za tuto organizaci nese v první řadě odpovědnost rodina.

- Nepřímá výchova je v případě rodiny a dalších institucích pro výchovu ve volném čase zpravidla důležitější než výchova přímá, nepřímo vychovávat znamená vytvořit dětem příznivé podmínky, tj. takové, ve kterých získané zkušenosti umožní utváření vlastností mravného, pilného a schopného člověka.“ (Spousta, 1994, s. 107)

1.2 Škola a vrstevnické skupiny

Škola hraje druhou důležitou roli ve vývoji dítěte. Podle Langmeiera a Krejčířové (1998) dítě vstupuje do školy v takzvaném mladším školním období, které zpravidla označujeme za dobu mezi 6 až 12 rokem, kdy se poprvé objevují psychické projevy a známky pohlavního dospívání.

Podle Čápa (2001) škola na dítě postupem času klade více požadavků. Přináší mu nové, především učební dovednosti. Tyto činnosti spadají do školních předmětů, jsou velmi různorodé s cílem rozvíjení sensoriky, paměti, intelektu, estetických předpokladů, pozornosti, sebeovládání a vytrvalosti, svědomitosti, v podstatě rozvíjí všechny stránky osobnosti žáka.

Období školní docházky přináší nové vztahy ke svým učitelům a kamarádům. Dítě se snaží respektovat cizího člověka a svým způsobem si uvědomuje, že učitelé jsou představitelé sociální instituce, a proto jsou pro něho velkou autoritou. Dále kladou za důraz, že spolužáci či vrstevníci mají značný podíl na rozvoji osobnosti dítěte. Vytvářejí se zde kamarádské vztahy, nové kontakty, seznámení s novými vrstevníky, ale i soupeření mezi sebou a agresivita. (Čáp a Mareš, 2007)

K největší socializaci dítěte dochází v období puberty, podle Langmeiera a Krejčířové (1998) zhruba od 11 do 15 let. Jak uvádí Čáp, Mareš (2001) v pubertě dochází k začleňování do skupiny vrstevníků, a právě komunikace a navázání vztahů s vrstevníky jsou důležité pro jeho další zařazení do společnosti. Pubescent chce patřit do skupiny vrstevníků jako plnohodnotný a rovnocenný parter, protože ve skupině mají všichni podobné problémy a zájmy. Je-li pubescent akceptován vrstevníky je spokojený a může znovu budovat své sebehodnocení, které mohlo být zmatené, kvůli dosavadním změnám v rámci dospívání. Členství ve vrstevnické skupině je jeden z důležitých faktorů ke zdravému vývoji dítěte. (Pávková, 1999)

Podle Čápa a Mareše (2001) konec školní docházky přináší nepříliš jednoduchý úkol, a to rozhodnutí o budoucí profesi. Učitelé a rodina se snaží pubescenta směřovat ke správnému zvolení střední školy, učebního oboru, gymnázia, nebo odborné školy. Je to velmi důležité vývojové období pro dospívajícího člověka.

2 Mimoškolní výchova

Dle Bajtoše a Honzíkové (2007) mimoškolní výchovou rozumíme vzdělávací aktivity probíhající mimo povinné vyučování a bez přímého vlivu rodiny. Má stejné postavení jako školní a rodinná výchova a je nezastupitelnou součástí výchovy dětí a dospělých. Jedná se o aktivitu, na kterou jedinec chodí zcela dobrovolně a navštěvuje ji na základě vlastního rozhodnutí. Složení skupin jedinců nebývá limitováno věkem a probíhá převážně ve volném čase. Pedagogové hrají velkou roli při ovlivňování volného času a snaží se jedince vychovávat. Vedou ho k praktickému využívání volného času, uspořádání jeho zájmů, uspokojování jeho potřeb a rozvíjení jeho schopností. Podle Jůvy (1999) je mimoškolní výchova zvláštní v bohatosti bezprostředních prožitků, které jsou poskytovány jedinci na jeho cestě za vzděláváním a výchovou. Hofbauer (2005) přirovnává výchovu volného času k pomyslnému klíči, který otevírá nové možnosti při rozvoji člověka a používání aktivit. Výchova volného času udává potřebný směr, smysl a dynamiku.

Bajtoš, Honzíková (2007) používají termín pedagogika volného času ve smyslu mimoškolní výchova.

Pedagogiku volného času: „Disciplína pedagogiky, zaměřená na výchovné a vzdělávací prostředky, napomáhající autonomnímu a smysluplnému využívání volného času dětí, dospívajících i dospělých.“ (Průcha, 2001, s. 161)

Mimoškolní výchova a pedagogika volného času „nejsou synonyma, mají však k sobě velmi blízko. V prvním případě se jedná o označení jedné z oblastí výchovy, ve druhém případě jde o vědní obor pedagogiky, který se zabývá teoretickými i praktickými aspekty výchovy ve volném čase.“ (Bajtoš a Honzíková, 2007, s. 124-125)

2.1 Zařízení pro mimoškolní výchovu

Nejvýznamnějšími zařízeními pro mimoškolní výchovu jsou podle Pávkové (2014) *školní družiny, školní kluby a střediska volného času*.

Školní družiny spadají většinou pod základní školy, ale mohou fungovat i jako samostatná zařízení a přijímat žáky z různých škol. Družiny navštěvují převážně žáci z prvního stupně základní školy, kde žáci tráví svůj čas po

vyučování. Úkolem školní družiny je umožnit žákům odpočinek a možnou přípravu na budoucí vyučování.

„**Školní kluby** pracují s dětmi středního věku, se žáky druhého stupně základních škol. Vycházejí z charakteristik této věkové skupiny, zejména z větší samostatnosti dětí a jejich vyhraněnější a specializovanější zájmové činnosti. Pracují plně na principu dobrovolnosti. Na rozdíl od školních družin ustupuje poněkud do pozadí sociální funkce těchto zařízení. To je pravděpodobně jeden z důvodů, proč školních klubů v současnosti ubývá. Vzhledem k ekonomickým obtížím škol se kluby ruší, čímž se výrazně snižuje možnost ovlivňovat volný čas dětí v období pubescence, které je z výchovného hlediska velmi významné.“ (Pávková, 1999, s. 45)

Střediska volného času definuje Pávková (2014) jako zařízení pro zájmové vzdělávání. Střediska pracují s jedinci nebo skupinami různých věkových kategorií. Jeho základní formou je pravidelná zájmová činnost, která vychází z přání a potřeb jedinců. Dalšími činnostmi jsou příležitostné aktivity zájmového nebo rekreačního zaměření, které se pravidelně s odstupem času opakují, jako například soutěže, besídky, sportovní soutěže či pobyty na více dnů mimo budovu střediska – dětské tábory.

2.2 Funkce mimoškolní výchovy

Různá zařízení, organizace a instituce, které se zabývají mimoškolní výchovou, se snaží v určité míře plnit výchovně-vzdělávací funkci. Bajtoš a Honzíková (2007) ji dělí na **výchovnou, zdravotní a sociální funkci**.

Velký důraz je podle Pávkové (1999) kladen na funkci **výchovnou**. Zájmovou činností se jedinci učí využívat svůj volný čas. Získávají nové informace, vědomosti, dovednosti, což přispívá jednak k rozvoji jejich vzdělávání, ale také k zajištění pocitu uspokojení z realizace jejich potřeb a zájmů. Tím se vytváří vnitřní motivace k dalšímu rozvoji schopností a vloh. Díky zkušenostem z praktických činností jsou pak jedinci schopni vytvořit si vlastní názor na život a okolní svět.

Zdravotní funkce napomáhá ke správnému tělesnému vývoji. Zařízení poskytují jedinci aktivní pohyb na čerstvém vzduchu a tím kompenzují jeho sezení při výuce. Nejenže různá zařízení vedou jedince k pohybu, ale mohou ho

například vést i ke správné životosprávě nebo dodržování hygieny. (Bajtoš a Honzíková, 2007)

Sociální funkce, Pávková (1999, s. 42-43) uvádí: „Výchovně-vzdělávací zařízení mají také možnost v době mimo vyučování vyrovnávat rozdíly mezi nestejnými materiálními a psychologickými podmínkami v rodinách. Celou svou prací se dále podílejí na utváření bohatých a žádoucích sociálních vztahů. Jednotlivé typy výchovných zařízení plní sociální funkci různým způsobem a v odlišné míře. Zvláště významná je sociální funkce těch zařízení, která pracují s mladšími dětmi nebo přechodně či trvale nahrazují rodinu (např. školní družiny, dětské domovy, domovy mládeže).“

2.3 Obsah mimoškolní výchovy

Obsah výchovy mimo vyučování tvoří šest výchovně-vzdělávacích činností. Jedná se o **činnosti odpočinkové, rekreační, zájmové, společensky prospěšné, sebeobslužné a příprava na vyučování**. Pávková (2001)

Odpočinkové činnosti podle Pávkové (2001) slouží k odstranění únavy jedince. Uplatňují se podle situace a individuálních potřeb. Jedná se o klidné aktivity, např. procházky, četba, poslech hudby apod.

Rekreační činnosti slouží k celkovému uvolnění jedince po dlouhém vyučování, a to formou aktivní, zejména pohybovou (sport, turistika, manuální práce). Pokud je to možné, měly by se tyto aktivity konat venku.

Zájmové činnosti slouží především k uspokojení potřeb, rozvíjení zájmů a speciálních schopností jedince. Jsou jedny z nejdůležitějších činností v obsahu mimoškolní výchovy. Rozdělujeme je do těchto základních kategorií: společenské, přírodovědné, pracovní-technické, tělovýchovné, sportovní, turistické a esteticko-výchovné. (Bajtoš a Honzíková, 2007)

Sebeobslužné činnosti vedou jedince k samostatnosti a rozvíjí schopnost postarat se o sebe samého. Příkladem může být utváření návyků na osobní hygienu, jednání s lidmi nebo péči o čistotu svého prostředí.

Společensky prospěšné činnosti, jako pomoc cizím, slabším či nemocným lidem nebo pomoc životnímu prostředí, jsou faktorem pro správné utváření charakterových vlastností a prohlubování sociálních vztahů. Vedou k větší sociální angažovanosti jedince. (Pávková, 2001)

Pávková (2001) dále uvádí poslední výchovně-vzdělávací činnost a tou je *příprava na vyučování*, která se váže na školní povinnosti. Hlavním cílem této činnosti je rozšíření vědomostí jedince praktickými aplikacemi (např. didaktické hry) a vypracování úkolů, které byly zadány ve škole. Pro efektivnější přípravu na vyučování by plnění úkolů mělo být zajímavější a odlišné od vyučování.

3 Technická zájmová činnost mimo vyučování

„V technické výchově získávají žáci základní technologické i technické znalosti, dovednosti a návyky z různých oblastí pracovních činností, rozvíjí se jejich zájem o techniku, vědu, moderní průmyslovou výrobu.“ (Mošna, 1992, s. 134)

Jak uvádí Binder (1981), technika se postupem času velice vyvíjela. Původně se v technice využívalo minimální množství nástrojů. Rozvoj různých řemesel s sebou přinesl mnoho nových nástrojů, metod a postupů, které práci usnadnily a zjednodušily. Podle Scigiela a Scigelové (2003) je práce v současnosti, ale byla i v minulosti považována za důležitou metodu vzdělávání. Při práci s nástroji, např. při obvyklých pracovních povinnostech doma, si jedinec vytváří základní návyky a dovednosti. Dále se při práci u jedince rozvíjí technické myšlení a tvořivost, jelikož technická výchova umožňuje jedinci vyjádřit svou kreativitu. (Novotný a Honzíková, 2014)

Pro rozvoj technických dovedností je nedílnou součástí také rodina. Rodina by měla dítěti dát volný prostor pro plnění jejich zájmů, hraní, učení a nepříliš náročných domácích povinností. Tyto povinnosti nejsou myšleny k zatěžování dítěte a nedopřát mu klidné dětství bez námahy, ale především mu pomáhají zvyknout si na dané obtíže, které ho připraví na vlastní cestu životem. Je potřeba si uvědomit, že nejlepší vlastnost, kterou mohou rodiče svému dítěti předat je pracovitost. (Vaňková, 2008)

4 Hlavní cíle technického vzdělávání na základních školách

Technické vzdělávání na základních školách napomáhá žákům osvojit si práci s technickým zařízením. Většina žáků základních škol často nemá povědomí o zaměření svého budoucího vzdělávání. Jejich cesta může vést k oborům humanitně zaměřeným, avšak zkušenosti a dovednosti získané pomocí technického vzdělávání mohou žáci využít i v jejich reálném životě, např. běžné opravy v domácnosti. Ovládat tyto činnosti je velice přínosné a bylo by vhodné, aby je každý žák dokázal využít ve svém životě. (Hodis a spol., 2015)

Proto se technické vzdělávání řídí těmito hlavními cíli:

- „Rozvíjet myšlenkový potenciál žáků (formovat učební pole, rozvíjet myšlenkové aktivity, rozvíjet komunikativní dovednosti, využívat týmové spolupráce, formovat osobnost žáka, ...).
- Objasňovat postavení techniky v životě lidstva (poznávat vývoj techniky, vysvětlovat vztah mezi technikou a společností, vysvětlovat význam technické gramotnosti, ...).
- Studovat vliv techniky na společnost a přírodu (chápat vliv techniky na životní prostředí, vztah k přírodním zdrojům, řešení ekologických problémů prostředky techniky, vliv techniky na člověka, ...).
- Rozvíjet poznatky o technice (ovládnout používání nástrojů, strojů, zařízení, poznávání materiálů, poznávání technologií, používání PC v technických procesech, navrhovat, modelovat, konstruovat, ...).
- Rozvíjet dovednosti řešení problémů (rozvíjet tvořivé technické myšlení, podporovat kooperativní učení, využívat informačních technologií, využívat projektové výuky, ...).
- Rozvíjet schopnosti hodnocení a sebehodnocení (vytvářet kladný vztah k technice, rozvíjet technické zájmy žáků, vytvářet pozitivní vztah k práci, připravovat žáky k výběru povolání, rozvíjet schopnosti seberegulace a sebehodnocení, ...).
- Podporovat integraci s dalšími předměty (podporovat multipředmětové vzdělávací aktivity, zařazovat projektové vyučování, ...).“ (Novotný a Honzíková, 2014, s. 6-7)

Tyto cíle jsou velice důležité pro rozvíjení techniky, která přispívá k vytváření moderní společnosti.

5 Technické myšlení, tvořivost a prostorová představivost

„Technické myšlení je specifickou oblastí myšlení. Vymezeno je předmětem, jímž se zabývá, a to technikou, jejíž specifika odráží.“ (Dostál, 2017, s. 56)

Blomdahl a Rogala (2003) uvádějí čtyři typy technického myšlení: *praktické myšlení* (jednoduché činnosti řízené myšlením), *vizuální myšlení* (tvořivé myšlení, opakování myšlenkových postupů), *intuitivní myšlení* a *koncepční myšlení*.

Všechny tyto typy technického myšlení jsou silně provázané a nefungují jednotlivě. Podle Dostál a (2017) hraje významnou roli v technickém myšlení také technické tvořivé myšlení.

„*Tvořivost* neboli *kreativita* (z latinského *creo* – tvořím) znamená soubor vlastností osobnosti, které umožňují tvůrčí činnosti, popřípadě tvůrčí řešení problémů.“ (Čáp a Mareš, 2001, s. 153) Podle Dostála (2017) je tvořivost proces, který má za úkol vytvořit určitý produkt, který bude užitečný a jedinečný. K realizaci je zapotřebí ovládat představivost a prostorovou představivost.

Představivost je jedna z důležitých činností pro správné technické myšlení a tvořivost. (Dostál, 2017) „Ve svém vědomí můžeme mít obrazy předmětů a jevů, i když právě nepůsobí na naše receptory, a dokonce i tehdy, když jsme je předtím vůbec nevnímali. Představa je názorný obraz předmětů a jevů v našem vědomí, které v daném okamžiku nevnímáme a které jsme kdysi vnímali (pamětní, vzpomínkové představy), nikdy nevnímali (fantazijní představy).“ (Novotný a Honzíková, 2014, s. 61) Představy jsou taktéž důležité pro řešení geometrických a technických úloh. (Čáp a Mareš, 2001)

Walat, Dostál (2017, s. 62-63) uvádějí následující druhy technické představivosti:

- „Prostorová – schopnost obrazové reprezentace technických objektů nebo jejich konstrukčních elementů z hlediska tvaru, velikosti, polohy a lokalizace v prostoru.
- Kinetická (bývá přiřazována k technické představivosti prostorové).

- Funkce, popřípadě způsob činnosti technických objektů (myšlenková reprezentace jejich významu vzhledem k účelu).
- Materiálů a projevů jejich vlastností při využití (volně přeloženo, v originále *tworzyw materialnych*).
- Konstrukční (schopnost obrazné reprezentace způsobů konstrukce technických objektů čili strukturního a funkčního utváření a spojení elementů konstrukce);
- Významu symbolů grafického jazyka v technice.
- Operační (jde o představu o technologických činnostech).
- Času v souvislosti s technologickými činnostmi.
- Estetiky technických objektů.“

5.1 Rozvíjení technické tvořivosti

Podle Mareše (1976) při technické tvořivosti žáci uplatňují své poznatky a zkušenosti a výrazně rozvíjejí své schopnosti. Pomáhá rozvíjet technické myšlení a zvyšuje úroveň technické práce ve školních dílnách. Rozvoj technické tvořivosti žáků, vede k velkému pokroku pojetí nového vyučování v etapě vědeckotechnického rozvoje.

Tvůrčí postup je velmi složitý a nestálý, lze ho podle Badegrubera (1997) rozdělit do pěti stádií: *inspirace*, *klasifikace*, *destilace*, *inkubace* a *pilná práce*. Tato stádia působí na rozvoj tvořivosti.

Pokud se na ně koukáme jednotlivě, tak podle Novotného (2014) se *inspirace* vyznačuje hledáním podnětů, motivů apod. Cílem této fáze je přijít na co nejvíc nápadů a různých řešení, a to bez ohledu na jejich užitečné využití.

Při fázi *klasifikace* je důležité nejprve si uvědomit cíl a účel dané práce. Cílem této fáze je uvědomění si smyslu práce a logickému postupování.

Dále ve fázi *destilace* uvádí, že jsou nejlepší myšlenky vybrány a žák již může postupovat k dalšímu rozpracování.

Ve fázi *inkubace* dochází k přemýšlení o své práci. Tato fáze je prospěšná tehdy, pokud dojde k nějakému problému. „Tvůrčí osobnosti většinou nesáhnou po prvním nápadu, ale nechají problémy dozrávat ve svém vědomí.“ (Novotný, 2014, s. 51)

Při fázi ***pilná práce*** Novotný (2014) uvádí, že pokud se žák již rozhodne, na čem a jak bude pracovat, začne třídít a upravovat své myšlenky, aby dosáhl finální podoby výrobku a mohl na něm začít svědomitě pracovat. Může se však kdykoli vracet k předešlým fázím.

6 Vliv technické výchovy na volbu střední školy a povolání

Podle Trhlíkové (2008) je výběr střední školy jedním z prvních nejdůležitějších životních kroků žáků základních škol. Tento výběr střední školy, učebního oboru nebo školy s maturitou ovlivňuje žáky při budoucím vzdělávání na vysokých školách a vyšších odborných školách, uplatnění na trhu práce a též budoucí postavení ve společnosti. Proto je velmi důležité, aby střední škola a obor studia byl vybrán dle schopností a zájmů žáka. Autorka dále uvádí, že volba střední školy je mimo jiné ovlivňována dalšími faktory, jako je rodinné a sociální prostředí.

Holešovský (2006) uvádí, že rodiče negativně ovlivňují žáka při volbě technicky zaměřené školy, jelikož v dnešní společnosti je populární pokračovat ve studiu na gymnáziu, případně na střední škole s maturitou humanitního nebo ekonomického směru. Uvádí, že zájem o techniku velmi klesá. Tento pokles zapříčinily tzv. Školní vzdělávací programy podle Rámcových vzdělávacích programů ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. „Uvedené vzdělávací programy i metodika MŠMT vytvořily široký prostor pro vlastní orientaci školy. Bohužel, na základních školách dochází ke snižování hodin technicky a přírodovědně zaměřených předmětů a tím i ke snižování motivace mládeže ke studiu na technických středních školách.“ (Holešovský, 2006)

Autor dále uvádí, aby byl vyšší zájem o technické obory je zapotřebí více žáky seznámit s pojmem – technika, nejlépe již na prvním stupni základních škol. Také „změnit systém přípravy a zejména podpořit přípravu manuálně zručných, ale současně částečně teoreticky vzdělaných pracovníků výrobních profesí, výrazně podpořit morálně i finančně přípravu technicky vzdělaných odborníků na všech stupních terciálního vzdělávání.“ (Holešovský, 2006)

Podle Dostála (2008) žáci k tomu, aby měli zájem o technické profese a chtěli se v těchto profesích uplatnit, musí se především zajímat o techniku jako takovou a činnosti s ní spojené, a musí být schopni „technicky myslet“. Při volbě povolání autor dále uvádí mnoho možností, jak žáci zjistí své předpoklady a schopnosti pro svou budoucí technicky zaměřenou profesi. „Jedná se např. o využití služeb výchovného poradce, speciálních publikací, psychologických testů nebo prostřednictvím úřadů práce.“ (Dostál, 2008)

Praktická část

7 Cíl výzkumu

Cílem praktické části bylo zjistit, zda žáci navštěvují nebo v minulosti navštěvovali nějakou mimoškolní zájmovou činnost na základní škole, především mě zajímaly výsledky šetření ve vztahu k pracovně-technicky zaměřené mimoškolní činnosti. Dále zda žáci mají povědomí, co pojem mimoškolní činnost znamená, jestli navštěvují nebo navštěvovali mimoškolní činnost zcela dobrovolně a rádi a zda je mimoškolní činnost motivuje či motivovala k výběru budoucí střední školy či povolání.

Cílovou skupinou dotazovaných byli žáci druhého stupně základních škol, možnost na vyjádření měli však i studenti středních, vysokých škol a dospělí.

8 Metoda a místo výzkumu

Pro výzkum v bakalářské práci jsem si zvolila metodu dotazníkového šetření. Vytvořila jsem anonymní online dotazník, který se skládá ze 13 otázek zaměřených na mimoškolní činnosti a budoucí volbu střední školy a povolání. Dvanáct otázek je kladeno uzavřenou formou, respondenti si zvolí odpověď z vybraných možností. Jedna otázka (otázka č. 3) je psána formou otevřenou, kde se respondenti vyjádří vlastními slovy. Online dotazník jsem rozeslala na e-maily ředitelk a ředitelů základních škol v Královéhradeckém kraji, kteří online dotazník vložili na stránky školy nebo rozeslali žákům na soukromé e-maily. Dále jsem online dotazník vložila na sociální sítě, kde měli možnost se vyjádřit studenti či dospělí.

Průcha (2001) uvádí, že dotazník slouží jako prostředek k dosažení a uschování informací pomocí respondentů. Hlavním úkolem jsou správně zformulované otázky sestavené podle kritérií vědecké metodologie v písemné formě. Dále uvádí, že je důležitý výběr respondentů a způsob zadání dotazníku k tomu, aby získané výsledky byly co nejobjektivnější.

Během spuštění online dotazníku jsem musela u některých otázek dopisovat odpovědi, protože respondenti se neorientovali v otázkách, nebo jsem je chybně zformulovala např. v otázce „Pokud ANO, tak proč?“, která navazovala na otázku č. 7 „Chodíš nebo chodil/a si rád/a na svou mimoškolní činnost?“, odpovídali i ti respondenti, kteří ji navštěvovali neradi. Bylo zapotřebí o doplnění odpovědi „nechodím rád/a na svou mimoškolní činnost“. Taktéž u otázky „Pokud NE, tak proč?“, která také navazovala na otázku č. 7, jsem musela doplnit odpověď „rád/a chodím na svou mimoškolní činnost“. Respondenti správně psali do položky „jiná odpověď“ chybějící možnosti, někteří však dotazník brali na lehkou váhu a uváděli všelijaké informace.

Tímto bych současně respondentům chtěla poděkovat a zároveň poukázat na jejich ochotu a aktivní přístup k online dotazníku, a to i v nelehké době pandemie, ve které se nyní nacházíme.

9 Vyhodnocení výzkumu

Cílem celé bakalářské práce je seznámit se blíže s pojmem mimoškolní činnost a technicky zájmová činnost. Pochopit, jaké funkce se snaží plnit, jaký je její obsah, a především jaký má vliv na jedince.

Součástí dosažení tohoto cíle bylo i dotazníkové šetření, kde dokazují tyto výzkumné otázky:

- Dokážou vysvětlit pojem mimoškolní činnost?
- Kdo ovlivňuje výběr mimoškolní činnosti?
- Jaké kroužky jsou nejvíce navštěvovány a jak jsou oblíbené technicky zaměřené kroužky?
- Navštěvují zájmovou činnost po většinu času rádi nebo nerádi? V obou případech, proč?
- Ovlivňuje je zájmová činnost při výběru budoucí střední školy či povolání?

V této části mé práce jsou vyhodnoceny otázky z dotazníkového šetření. Otázky se soustředily na zaměření mimoškolní činnosti, vlivu jejího výběru, kladné či záporné důvody jejího navštěvování, aj. Celkový přehled otázek z dotazníku, je uveden v příloze. K dispozici bylo 197 vyplněných online dotazníků.

Vyhodnocení dotazníkového šetření:

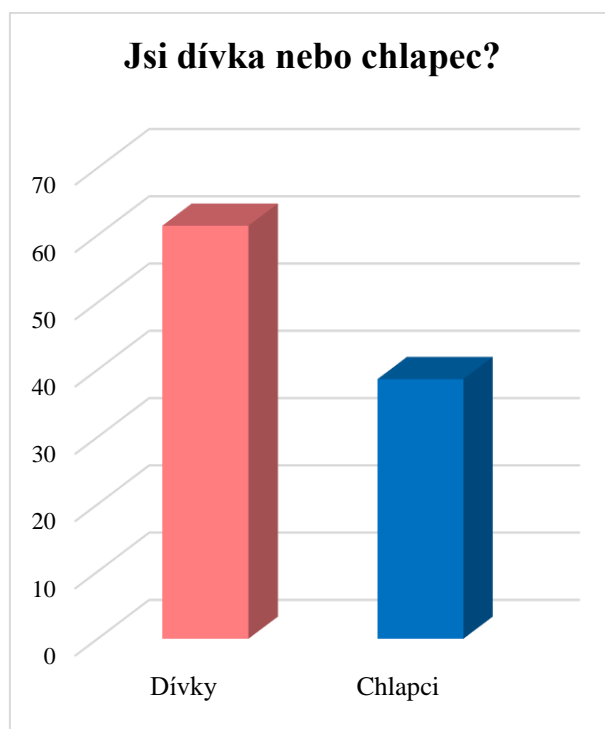
Otázka č. 1: *Jsi dívka, nebo chlapec?*

Uzavřená forma otázky. Respondenti měli na výběr ze dvou možností. Tabulka č. 1 znázorňuje počet responzí, který je poté převeden na procenta. Graf č. 1 zobrazuje rozdělení respondentů v procentech. Z celkového počtu 197 respondentů, dotazník vyplnilo 121 dívek, které představují 61,4 % a 76 chlapců, což činí 38,6 %.

Z důvodu online dotazníkového šetření nebylo možné ovlivnit stejný počet dívek a chlapců. Dívky byly aktivnější.

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl v (%)
Dívka	121	61,4
Chlapec	76	38,6
Celkem	197	100

Tabulka 1 - Pohlaví respondentů

Graf 1 - Pohlaví respondentů

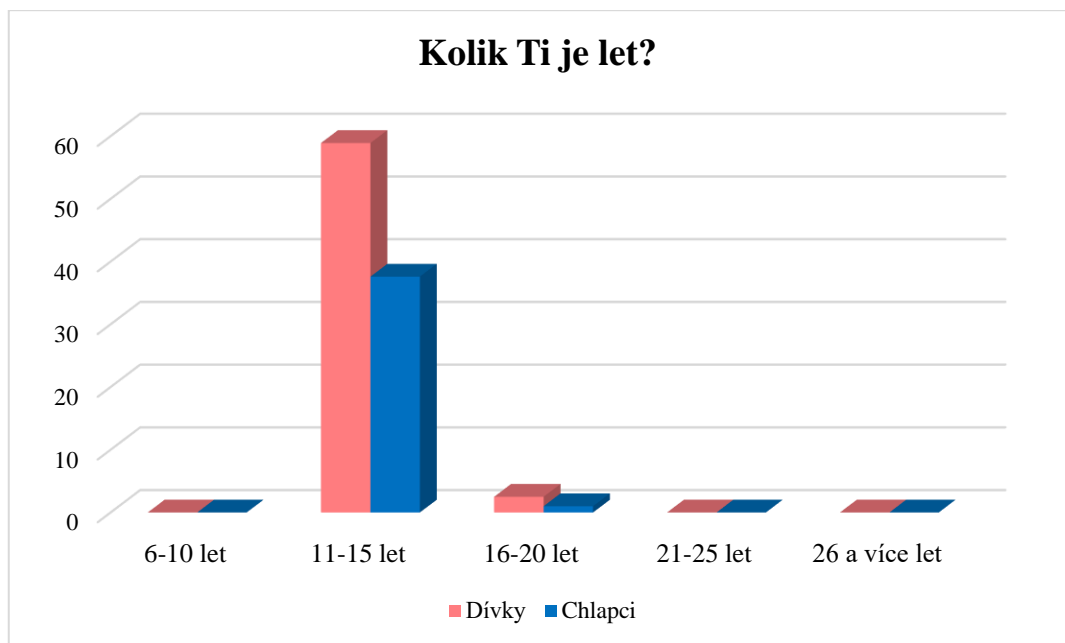
Otázka č. 2: Kolik Ti je let?

Uzavřená forma otázky. Respondenti měli na výběr z pěti možností odpovědí (tabulka č. 2, graf č. 2), jelikož nebylo známo, jak staří respondenti na online dotazník odpoví. Nakonec však z celkového počtu 197 respondentů zvolilo **11-15 let** 116 dívek – 58,9 % a 74 chlapců – 37,6 %. Dále zvolilo **16-20 let** 5 dívek – 2,5 % a 2 chlapci – 1 %.

Převážně odpověděli žáci z druhého stupně základních škol. Dotazník žáci dostali nejenom na stránkách školy, ale i na soukromý e-mail. Myslím si, že tím se dostal více do povědomí žáků než dospělým na sociálních sítích.

Možnosti odpovědí	Responzí		Podíl v (%)	
	Dívky	Chlapci	Dívky	Chlapci
6-10 let	0	0	0	0
11-15 let	116	74	58,9	37,6
16-20 let	5	2	2,5	1
21-25 let	0	0	0	0
26 a více let	0	0	0	0
Celkem	197		100	

Tabulka 2 - Věk respondentů

Graf 2 - Věk respondentů

Otázka č. 3: Co si představíš pod pojmem mimoškolní činnost?

Otevřená forma otázky. Cílem této otázky bylo zjistit, zda respondenti mají povědomí o tom, co se skrývá nebo co si představí pod pojmem mimoškolní činnost (tabulka č. 3).

Na tuto otázku odpovědělo správně 88 dívek – 44,7 % a 49 chlapců – 24,9 %. Nejčastější správná odpověď byla, že se jedná o kroužky, které navštěvují

zcela dobrovolně nebo že se jedná o koníčky, školní kluby, kde dosáhnou svého rozvoje v dané činnosti či úspěchu.

24 dívek – 12,2 % a 23 chlapců – 11,7 % si chybně pod tímto termínem představují aktivity, které vykonávají doma, např. dělání úkolů, hraní na počítači, výlety s rodinou, odpočinek doma, koukání na televizi, chození ven s kamarády, online výuka, pracovní povinnosti doma, čtení knih a časopisů atd. Nevědomost dívek a chlapců je téměř srovnatelná. Dívky nejčastěji chybně uváděly, že se jedná o volnočasové aktivity doma s rodinou či kamarády a chlapci nejčastěji odpovídali, že se jedná o odpočinek, relaxaci doma u počítače nebo televize.

Dále 6 dívek – 3 % a 7 chlapců – 3,6 % vůbec nevědí, co daný pojem znamená.

Špatné pochopení pojmu mimoškolní činnost neboli zájmová činnost si vykládám tak, že daní respondenti vycházejí ze slova mimoškolní čili aktivity se školou nepropojené, což není úplně pravda. Ano, probíhá mimo povinné vyučování, ale mohou být uskutečněny v školních klubech, školních družinách atd. Cílem je rozvíjet dovednosti jedince a uspokojit jeho potřeby. Daní respondenti si nejspíše neuvědomují rozdíl mezi odpočinkovou činností a zájmovou neboli mimoškolní činností.

Souhrn odpovědí	Responzí		Podíl v (%)	
	Dívky	Chlapci	Dívky	Chlapci
✓ Kroužky, koníčky, školní kluby, zájmová činnost	88	49	44,7	24,9
× Aktivity doma, učení, online výuka, odpočinek, hraní na počítači, atd.	24	23	12,2	11,7
× Nevím	6	7	3	3,6
Celkem	197		100	

Tabulka 3 - Přehled nejčastějších odpovědí: Co si představíš pod pojmem mimoškolní činnost?

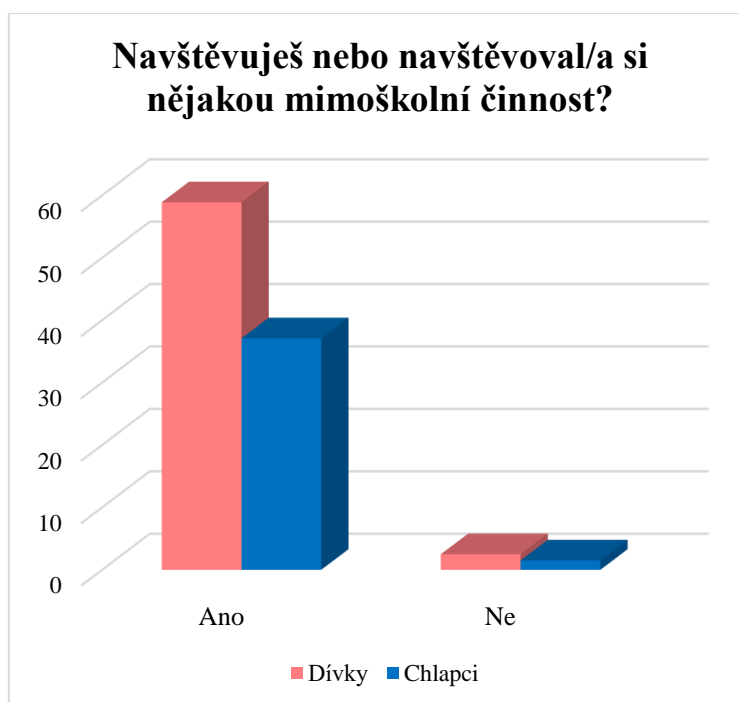
Otázka č. 4: Navštěvuješ nebo navštěvoval/a si na základní škole nějakou mimoškolní činnost?

Forma otázky uzavřená. Respondenti měli na výběr ze dvou možností (tabulka č. 4, graf č. 4). Možnost **ano** zvolilo 116 dívek – 58,9 % a 73 chlapců – 37,1 %. Odpověď **ne** zvolilo 5 dívek – 2,5 % a 3 chlapci – 1,5 %.

Cílem této otázky bylo zjistit, kolik respondentů využívá svůj volný čas k navštěvování mimoškolní činnosti.

Možnosti odpovědí	Responzí		Podíl v (%)	
	Dívky	Chlapci	Dívky	Chlapci
Ano	116	73	58,9	37,1
Ne	5	3	2,5	1,5
Celkem	197		100	

Tabulka 4- Účast na mimoškolní činnosti

Graf 3 - Účast na mimoškolní činnosti

Otázka č. 5: Pokud ANO, vyber, jaké mimoškolní činnosti se věnuješ nebo ses věnoval/a?

Uzavřená forma otázky. Navazuje na otázku č. 4. Respondenti, kteří se věnují jedné mimoškolní činnosti, měli na výběr z pěti možností (tabulka č. 5, graf

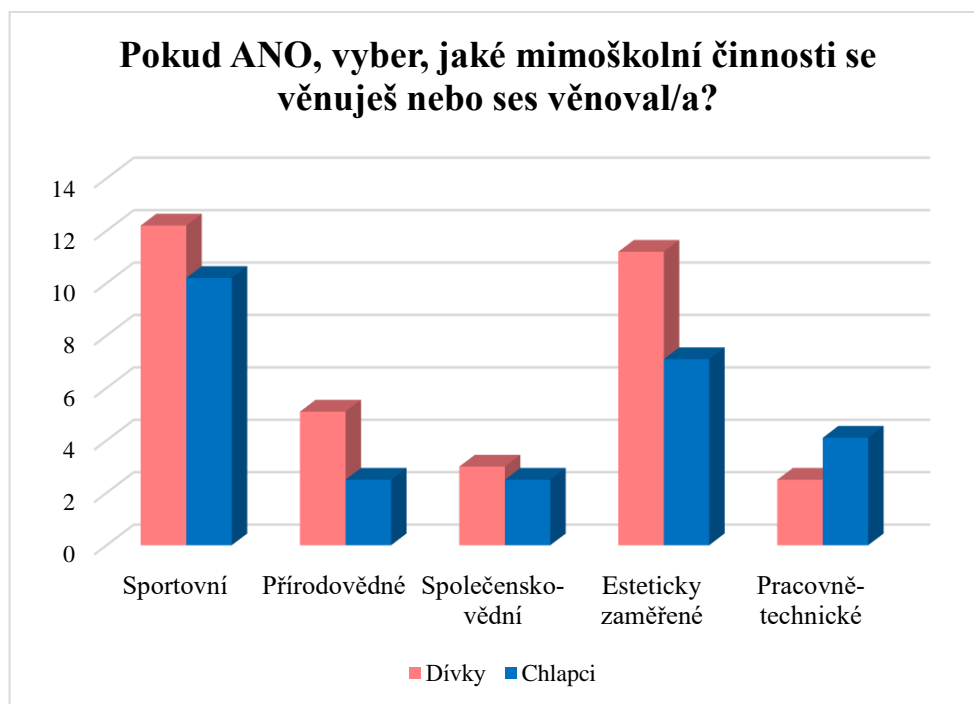
č. 5.1). Z celkového počtu respondentů, zvolilo *sportovní* mimoškolní činnosti 24 dívek – 12,2 % a 20 chlapců – 10,2 %. Mimoškolní činnosti *přírodovědné* vybralo 10 dívek – 5,1 % a 5 chlapců – 2,5 %. Dále respondenti měli možnost výběru zaměření své zájmové činnosti *společensko-vědní*, tuto odpověď zvolilo 6 dívek – 3 % a 5 chlapců – 2,5 %. *Esteticky zaměřené* mimoškolní činnosti se věnuje 22 dívek – 11,2 % a 14 chlapců – 7,1 %. Jako poslední možnost odpovědi byli mimoškolní činnosti *pracovně-technické*, které zvolilo 5 dívek – 2,5 % a 8 chlapců – 4,1 %.

Graf č. 5.2 znázorňuje počet respondentů, kteří zvolili více než jednu mimoškolní činnost nebo naopak žádnou. 38 dívek – 19,3 % a 15 chlapců – 7,6 % se věnuje **2 mimoškolním činnostem**. **3 mimoškolním činnostmi** navštěvuje 8 dívek – 4,1 % a 3 chlapci – 1,5 %. 3 dívky – 1,5 % a 3 chlapci – 1,5 % se zabývají **4 mimoškolním činnostem**. Dále z celkového počtu respondentů *nenavštěvují žádnou mimoškolní činnost* 5 dívek – 2,5 % a 3 chlapci – 1,5 %.

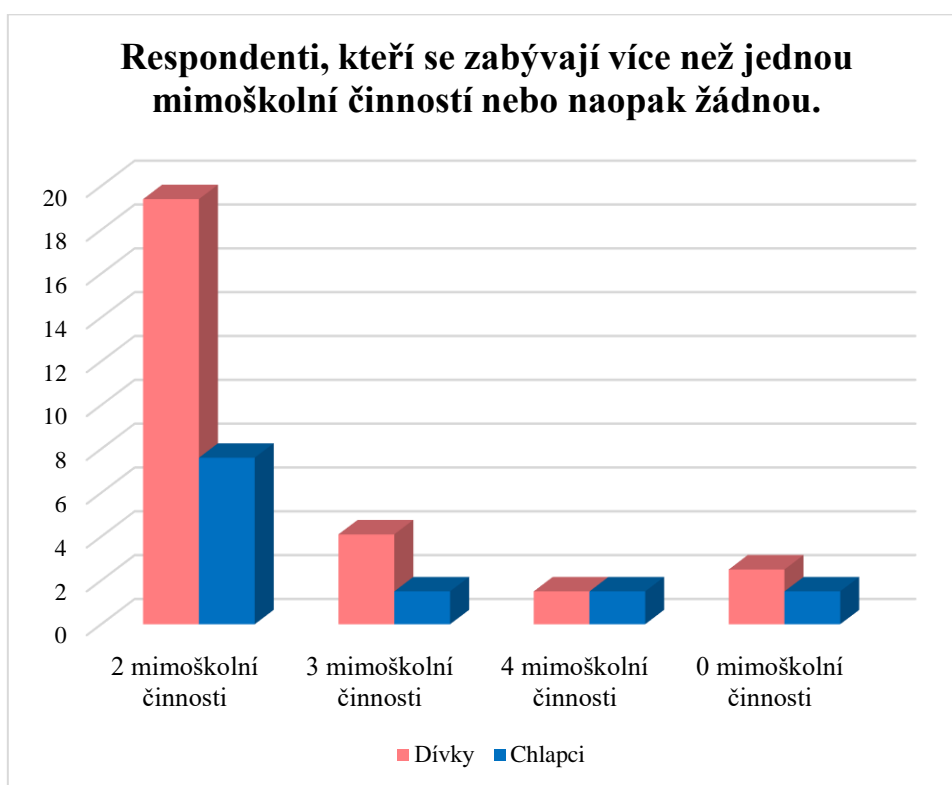
Většina respondentů navštěvuje převážně sportovní nebo esteticky zaměřené činnosti. Pokud uváděli dvě mimoškolní činnosti, převažovala kombinace těchto dvou zaměření. Pokud dotazovaní vybrali čtyři mimoškolní činnosti i tyto dvě kombinace spadaly také do nejčastějšího počtu odpovědí společně s přírodovědným a společensko-vědním kroužkem. Druhou nejčastější zvolenou odpovědí byly přírodovědné kroužky. Respondenti, kteří uváděli tři mimoškolní činnosti, nejvíce volili přírodovědné, společensko-vědní a esteticky zaměřené kroužky. Předposlední méně vybranou zájmovou činností byli pracovně-technické. Pracovně-technický kroužek navštěvuje pouze jeden respondent v kombinaci s přírodovědným, jinak ho navštěvují pouze samostatně. Poslední nejméně volené zaměření bylo společensko-vědní. Samostatně je navštěvováno nejméně, ale v kombinaci s ostatními kroužky bylo vybráno poměrně často.

Možnosti odpovědí	Responzí		Podíl v (%)	
	Dívky	Chlapci	Dívky	Chlapci
Sportovní	24	20	12,2	10,2
Přírodovědné	10	5	5,1	2,5
Společensko-vědní	6	5	3	2,5
Esteticky zaměřené	22	14	11,2	7,1
Pracovně-technické	5	8	2,5	4,1
Více než 1 mimoškolní činnost	Responzí		Podíl (%)	
	Dívky	Chlapci	Dívky	Chlapci
2 mimoškolní činnosti	38	15	19,4	7,6
3 mimoškolní činnosti	8	3	4,1	1,5
4 mimoškolní činnosti	3	3	1,5	1,5
Nenavštěvují žádné mimoškolní činnosti	5	3	2,5	1,5
Celkem	197		100	

Tabulka 5- Zaměření a návštěvnost mimoškolních činností

Graf 4 - Zaměření jedné mimoškolní činnosti

Graf 5 - Návštěvnost více než jedné mimoškolní činnosti a žádné mimoškolní činnosti

Otázka č. 6: Kdo Tě vede nebo vedl k navštěvování mimoškolní činnosti?

Forma otázky uzavřená. Respondenti měli na výběr z pěti možností (tabulka č. 6, graf č. 6). Možnost *sám/sama* byla nejvíce zvolená u obou pohlaví dotazovaných. Tuto odpověď vybralo 64 dívek – 32,5 % a 37 chlapců – 18,8 %. Druhá nejčastěji vybraná odpověď byla *rodiče/rodinný příslušníci*, kterou zvolilo 42 dívek – 21,3 % a 23 chlapců – 11,7 %. *Škola*, tuto možnost odpovědi vybralo 0 dívek – 0 % a 1 chlapec – 0,5 %. Třetí nejčastější odpověď byla *kamarádi a okolí* v zastoupení 10 dívek – 5,1 % a 12 chlapců – 6,1 %. Poslední možnost byla *jiná odpověď*, kterou vybralo 5 dívek – 2,5 % a 3 chlapci – 1,5 %.

Úkolem této otázky bylo zjistit, kdo respondenty motivuje k navštěvování mimoškolní činnosti. Podle výsledků z dotazníkového šetření je zjevné, že přibližně polovina respondentů se motivuje sama, což bylo příjemné zjištění. Pokud se člověk sám za sebe rozhodne, že se chce něčemu novému naučit, pak je mimoškolní činnost efektivní. Nepřekvapilo mě, že respondenty k mimoškolní činnosti vedou rodiče/rodinní příslušníci a také kamarádi a okolí. Myslím si, že každý rodič chce, aby jeho dítě mělo koníčky a nějakou jinou aktivitu, na které se

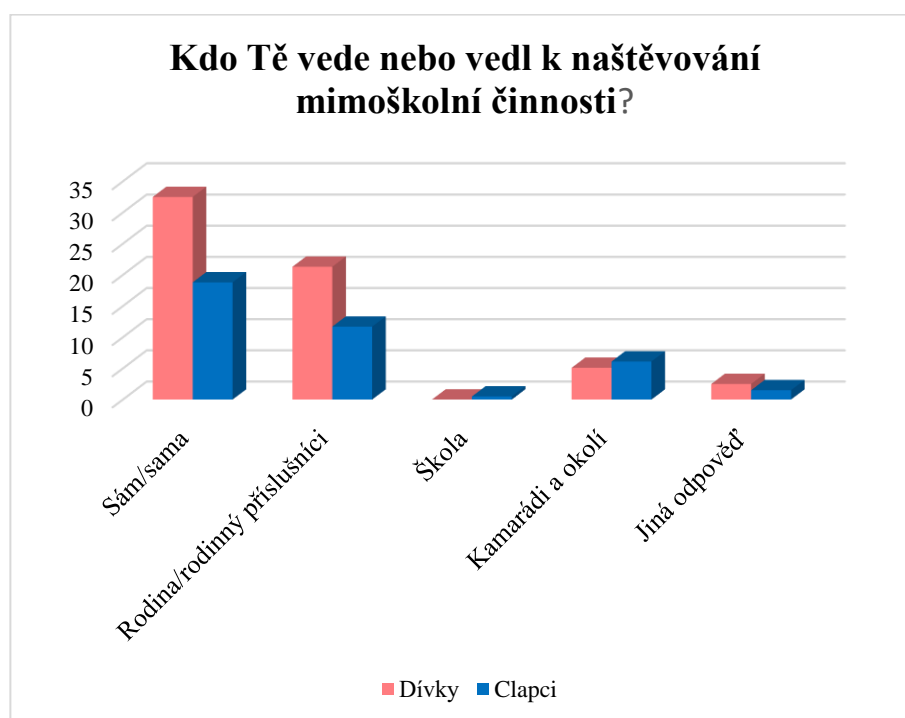
uvolní a bude pracovat na svých dovednostech. Respondenty motivují také kamarádi, jelikož mohou společně trávit více času. Co mě překvapilo, že pouze jednoho respondenta vede k vykonávání mimoškolní činnosti škola.

Toto zjištění mě vede k závěru, že by se škola a školní příslušníci měli více zapojovat a zajímat se o trávení volného času žáků a pokusit se v nich probudit zájem o mimoškolní činnosti.

Jinou odpověď vybrali ti respondenti, kteří žádnou mimoškolní činnosti nenavštěvují.

Možnosti odpovědí	Responzí		Podíl v (%)	
	Dívky	Chlapci	Dívky	Chlapci
Sám/sama	64	37	32,5	18,8
Rodiče/rodinný příslušníci	42	23	21,3	11,7
Škola	0	1	0	0,5
Kamarádi a okolí	10	12	5,1	6,1
Jiná odpověď	5	3	2,5	1,5
Celkem	197		100	

Tabulka 6- Vliv na výběr mimoškolní činnosti

Graf 6 - Vliv na výběr mimoškolní činnosti

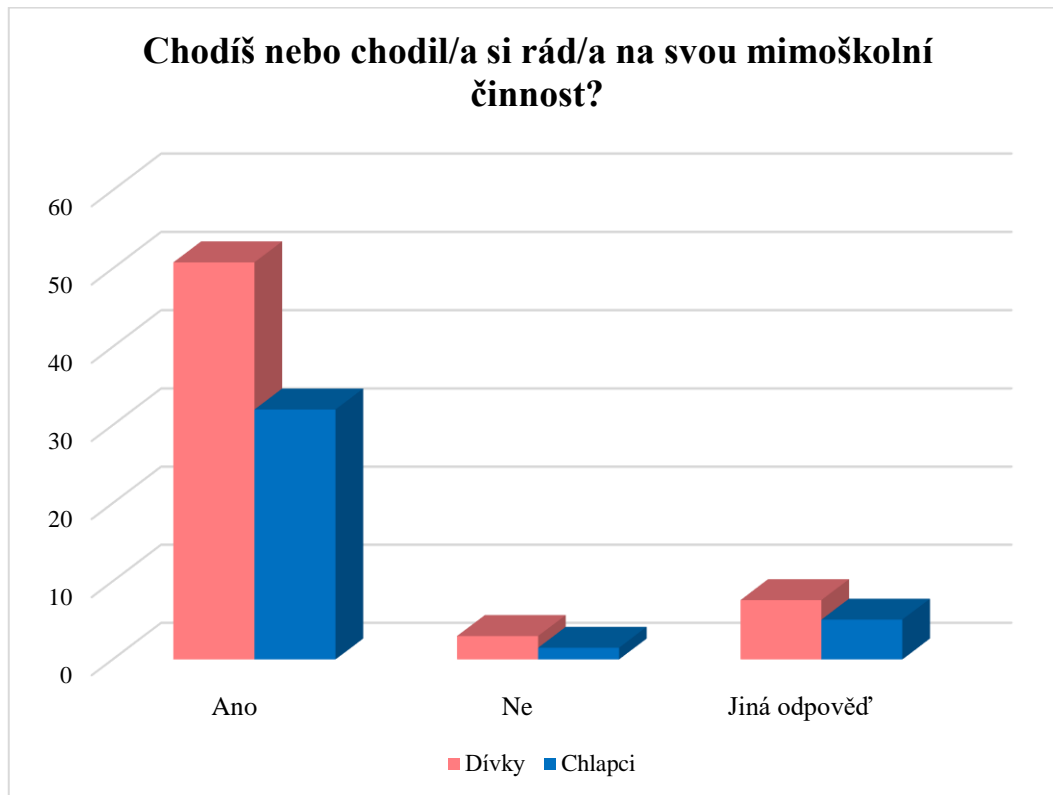
Otázka č. 7: Chodíš nebo chodil/a si rád/a na svou mimoškolní činnost?

Forma otázky uzavřená. Respondenti měli na výběr ze tří možností odpovědí (tabulka č. 7, graf č. 7). Nejčastější označená odpověď byla **ano**, dívek 100 – 50,8 % a chlapců 63 – 32 %. Odpověď **ne** vybralo 6 dívek – 3 % a 3 chlapci – 1,5 %. Možnost **jiná odpověď** zvolilo 15 dívek – 7,6 % a 10 chlapců – 5,1 %.

Jinou odpověď uvedli respondenti, kteří na mimoškolní činnost chodí většinou rádi, pokud je neovlivňuje špatný zdravotní stav nebo nálada. Dále respondenti nenavštěvující mimoškolní činnost také zvolili tuto možnost odpovědi.

Možnosti odpovědí	Responzí		Podíl v (%)	
	Dívky	Chlapci	Dívky	Chlapci
Ano	100	63	50,8	32
Ne	6	3	3	1,5
Jiná odpověď	15	10	7,6	5,1
Celkem	197		100	

Tabulka 7 - Záliba navštěvované mimoškolní činnosti

Graf 7 - Záliba navštěvované mimoškolní činnosti

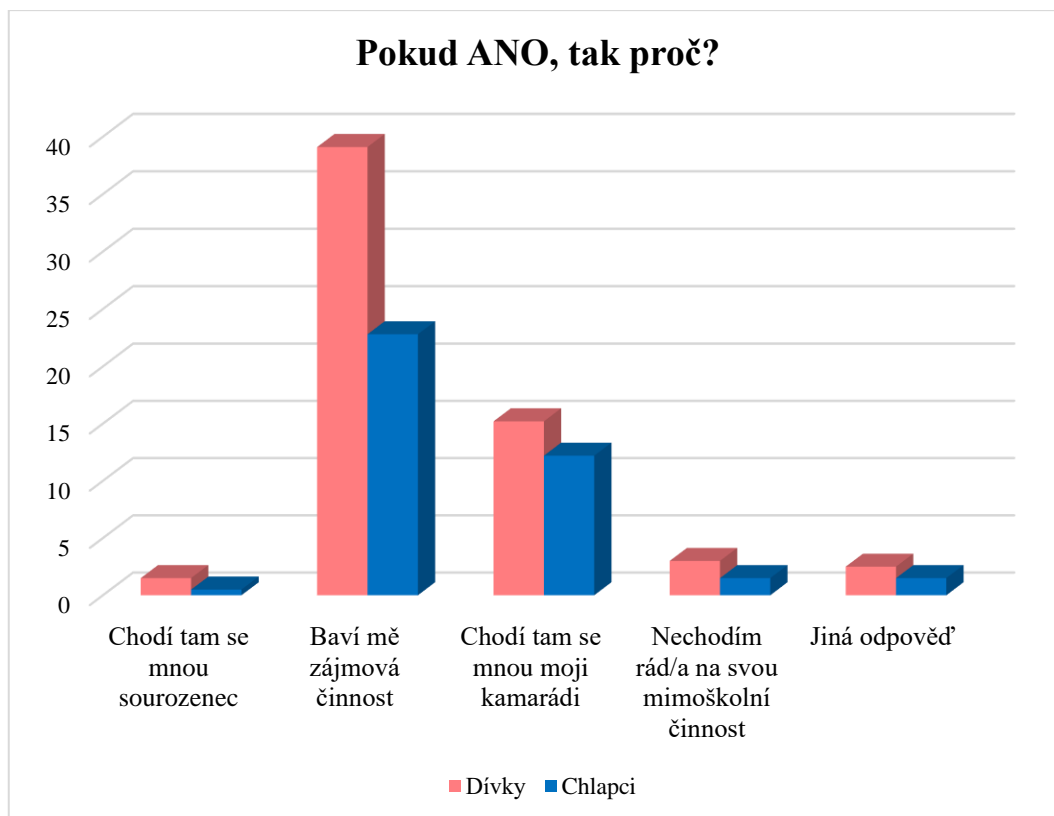
Otázka č. 8: Pokud ANO, tak proč?

Uzavřená forma otázky. Navazuje na otázku č. 7. Na výběr měli respondenti z pěti možností (tabulka č. 8, graf č. 8). **Chodí tam se mnou sourozenec**, zvolilo 3 dívky – 1,5 % a 1 chlapec – 0,5 %. Nejčastější odpověď byla, **baví mě zájmová činnost**, zvolilo ji 77 dívek – 39,1 % a 45 chlapců – 22,8 %. Možnost, **chodí tam se mnou moji kamarádi**, vybralo 30 dívek – 15,2 % a 24 chlapců – 12,2 %. Položku, **nechodím rád/a na svou mimoškolní činnost** označilo 6 dívek – 3 % a 3 chlapci – 1,5 %. **Jiná odpověď** byla zvolena 5 dívkami – 2,5 % a 3 chlapci – 1,5 %.

Mile mě překvapilo, že většina respondentů chodí na mimoškolní činnost, protože je baví a zajímá. Rádi tam chodí i kvůli svým sourozencům a kamarádům, což je podle mého názoru také velmi důležitý aspekt, aby ji žáci rádi navštěvovali. Jinou odpověď vybrali respondenti, kteří nenavštěvují žádnou mimoškolní činnost.

Možnosti odpovědí	Responzí		Podíl v (%)	
	Dívky	Chlapci	Dívky	Chlapci
Chodí tam se mnou sourozenec	3	1	1,5	0,5
Baví mě zájmová činnost	77	45	39,1	22,8
Chodí tam se mnou moji kamarádi	30	24	15,2	12,2
Nechodím rád/a na svou mimoškolní činnost	6	3	3	1,5
Jiná odpověď	5	3	2,5	1,5
Celkem	197		100	

Tabulka 8 - Kladné důvody účasti na mimoškolní činnosti

Graf 8 - Kladné důvody účasti na mimoškolní činnosti

Otázka č. 9: Pokud NE, tak proč?

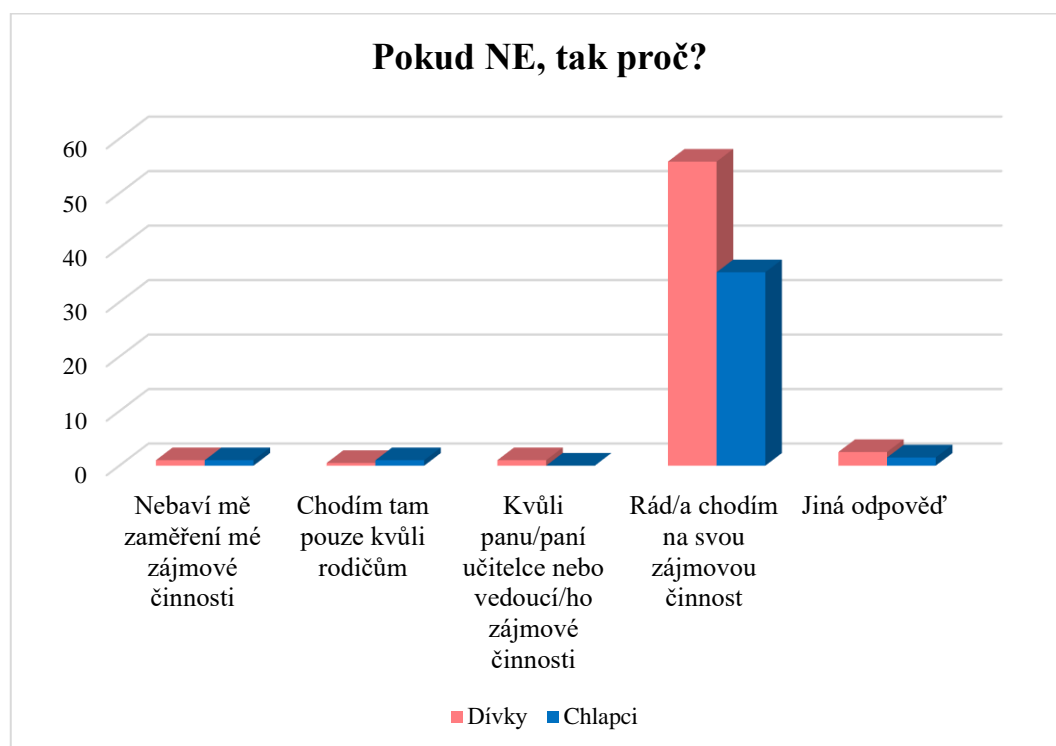
Forma otázky uzavřená. Navazuje na otázku č. 7. Respondenti si mohli vybrat z pěti odpovědí (tabulka č. 9, graf č. 9). Položku *nebaví mě zaměření mé zájmové činnosti*, vybraly 2 dívky – 1 % a 2 chlapci – 1 %. *Chodím tam pouze kvůli rodičům*, uvedla 1 dívka – 0,5 % a 2 chlapci – 1 %. Možnost odpovědi, *kvůli panu/paní učitelce nebo vedoucí/ho zájmové činnosti* označily pouze 2 dívky – 1 %, ale žádný chlapec. Nejvíce zvolená odpověď u obou pohlaví respondentů, *rád/a chodím na svou zájmovou činnost*, 110 dívek – 55,8 % a 70 chlapců – 35,5 %. Možnost, *jiná odpověď* zvolilo 5 dívek – 2,5 % a 3 chlapci - 1,5 %.

Pokud respondenti v předešlé otázce zvolili, že nechodí rádi na svou zájmovou činnost, cílem této otázky bylo zjistit, proč tomu tak je. Někteří respondenti tam nechodí rádi, jelikož je zaměření zájmové činnosti nebaví nebo ji navštěvují pouze kvůli rodičům. Myslím si, že tyto dva důvody spolu úzce souvisí. Pokud rodiče své děti nutí k vykonávání mimoškolní činnosti, často se stává, že své dítě přihlásí na kroužek, který zajímá spíše rodiče a poté dochází k tomu, že dítě pouze plní přání svých rodičů, aniž by mu kroužek přinášel radost.

Překvapilo mě, že někteří respondenti nechodí rádi na svou zájmovou činnost kvůli paní učitelce nebo vedoucí. Nyní by mě zajímal přesný příklad toho, co se daným respondentům nelíbilo. Respondenti nenavštěvující žádnou mimoškolní činnost vybrali možnost, jiná odpověď.

Možnosti odpovědí	Responzí		Podíl v (%)	
	Dívky	Chlapci	Dívky	Chlapci
Nebaví mě zaměření mé zájmové činnosti	2	2	1	1
Chodím tam pouze kvůli rodičům	1	2	0,5	1
Kvůli panu/paní učitelce nebo vedoucí/ho zájmové činnosti	2	0	1	0
Rád/a chodím na svou zájmovou činnost	110	70	55,8	35,5
Jiná odpověď	5	3	2,5	1,5
Celkem	197		100	

Tabulka 9 - Záporné důvody účasti na mimoškolní činnosti

Graf 9 - Záporné důvody účasti na mimoškolní činnosti

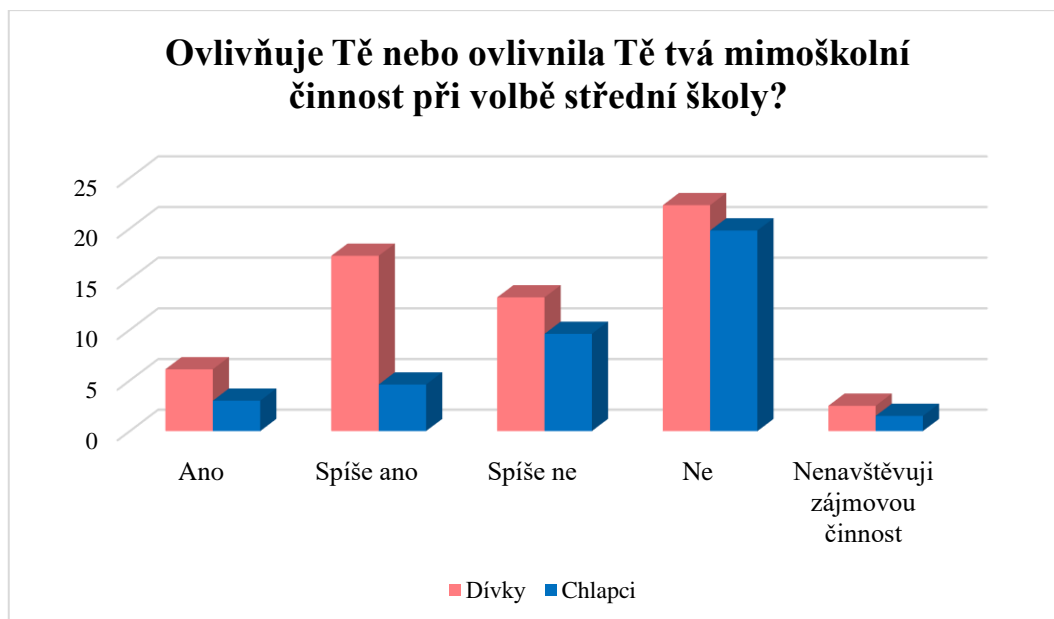
Otázka č. 10: *Ovlivňuje Tě nebo ovlivnila Tě tvá mimoškolní činnost k budoucí volbě střední školy?*

Uzavřená forma otázky. Na výběr měli respondenti z pěti možných odpovědí (tabulka č. 10, graf č. 10). **Ano** si vybralo 12 dívek – 6,1 % a 6 chlapců – 3 %. Odpověď **spíše ano**, zvolilo více dívek a to 34 dívek – 17,3 % a 9 chlapců – 4,6 %. **Spíše ne** označilo 26 dívek – 13,2 % a 19 chlapců – 9,6 %. Mimoškolní činnost neovlivňuje dívky a chlapce téměř srovnatelně. Položku **ne** zvolilo 44 dívek – 22,3 % a 39 chlapců – 19,8 %. **Nenavštěvuji zájmovou činnost**, vybralo 5 dívek – 2,5 % a 3 chlapci – 1,5 %.

Touto otázkou jsem se chtěla dozvědět, zda respondenty mimoškolní činnost ovlivňuje při volbě střední školy. Položky “spíše ano/spíše ne“ jsem vložila do dotazníku, kdyby si respondenti nebyli příliš jistí odpovědí.

Možnosti odpovědí	Responzí		Podíl v (%)	
	Dívky	Chlapci	Dívky	Chlapci
Ano	12	6	6,1	3
Spíše ano	34	9	17,3	4,6
Spíše ne	26	19	13,2	9,6
Ne	44	39	22,3	19,8
Nenavštěvuji zájmovou činnost	5	3	2,5	1,5
Cekem	197		100	

Tabulka 10 - Vliv mimoškolní činnosti na výběr střední školy

Graf 10 - Vliv mimoškolní činnosti na výběr střední školy

Otázka č. 11: Pokud ANO nebo SPÍŠE ANO, tak proč?

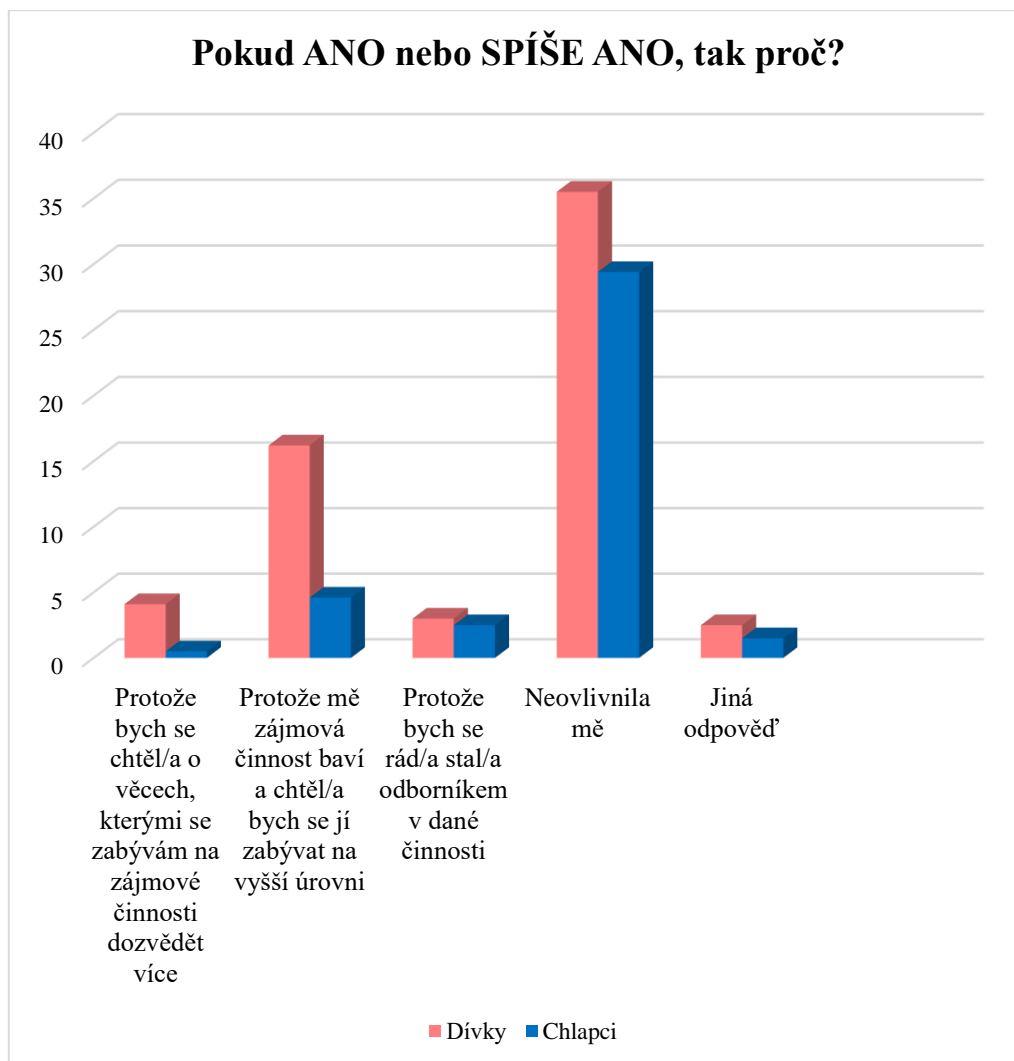
Forma otázky uzavřená. Navazuje na otázku č. 10. Dotazovaní měli na výběr z pěti odpovědí (tabulka č. 11, graf č. 11). První možnost odpovědi, ***protože bych se chtěl/a o věcech, kterými se zabývám na zájmové činnosti dozvědět více***, vybralo 8 dívek – 4,1 % a 1 chlapec – 0,5 %. Druhou odpověď, ***protože mě zájmová činnost baví a chtěl/a bych se jí zabývat na vyšší úrovni***, zvolilo 32 dívek – 16,2 % a 9 chlapců – 4,6 %. Třetí možnost odpovědi, ***protože bych se rád/a stal/a odborníkem v dané činnosti***, označilo 6 dívek – 3 % a 5 chlapců – 2,5 %. ***Neovlivňuje mě***, vybralo nejvíce respondentů a to 70 dívek – 35,5 % a 58 chlapců – 29,4 %. Položku ***jiná odpověď***, zvolilo 5 dívek – 2,5 % a 3 chlapci – 1,5 %.

Pokud respondenty jejich mimoškolní činnosti ovlivňují k volbě střední školy, zajímalo mě proč. Zaujalo mě, kolik respondentů by se rádo zabývalo zájmovou činností na vyšší úrovni. Na vyšší úrovni jsem myslela tak, že daného respondenta zaměření nejenom baví, ale chce se ponořit hlouběji do dané problematiky a po vystudování střední školy nastoupit do zaměstnání nebo pokračovat na Vyšší odbornou školu. Bylo to milé zjištění, jelikož je podle mého názoru velmi důležité pokračovat nadále v tom co nás naplňuje i na střední škole. Dále by se respondenti chtěli stát odborníkem v dané činnosti, tato položka byla druhou nejvíce volenou odpovědí. Pokud se chtějí stát odborníkem,

vyberou si střední školu, která je připraví na Vysokou školu, aby dosáhli svého cíle. Respondentů, kteří by se chtěli dozvědět více o věcech ze své zájmové činnosti, bylo nejméně. Myslím si, že danou činnost příliš neznají, ale i přesto je naplňuje a chtějí se dozvědět více pomocí střední školy.

Možnosti výběru	Responzí		Podíl v (%)	
	Dívky	Chlapci	Dívky	Chlapci
Protože bych se chtěl/a o věcech, kterými se zabývám na zájmové činnosti dozvědět více	8	1	4,1	0,5
Protože mě zájmová činnost baví a chtěl/a bych se jí zabývat na vyšší úrovni	32	9	16,2	4,6
Protože bych se rád/a stal/a odborníkem v dané činnosti	6	5	3	2,5
Neovlivnila mě	70	58	35,5	29,4
Jiná odpověď	5	3	2,5	1,5
Celkem	197		100	

Tabulka 11 - Důvody vlivu mimoškolní činnosti na výběr střední školy

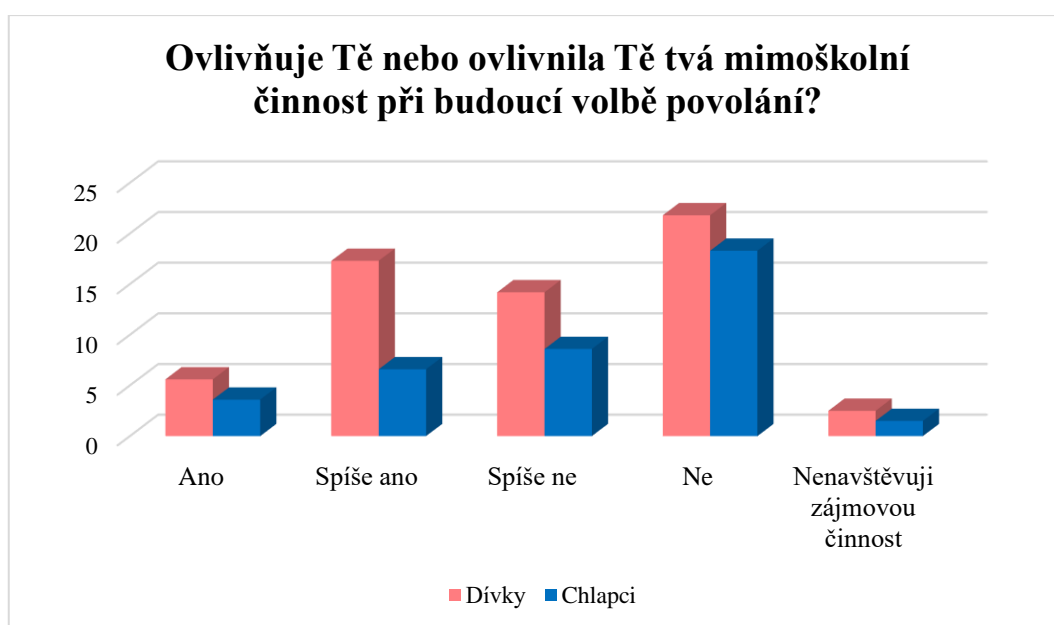
Graf 11 - Důvody vlivu mimoškolní činnosti na výběr střední školy

Otázka č. 12: Ovlivňuje Tě nebo ovlivnila Tě tvá mimoškolní činnost při budoucí volbě povolání?

Uzavřená forma otázky. Respondenti měli na výběr z pěti možností odpovědí (tabulka č. 12, graf č. 12). Možnost **ano** zvolilo 11 dívek – 5,6 % a 7 chlapců – 3,6 %. **Spíše ano** označilo 34 dívek – 17,3 % a 13 chlapců – 6,6 %. 28 dívek – 14,2 % a 17 chlapců – 8,6 % odpovědělo **spíše ne**. Položku **ne** vybralo 43 dívek – 21,8 % a 36 chlapců – 18,3 %. Dále odpověď, **nenavštěvuji zájmovou činnost**, označilo 5 dívek – 2,5 % a 3 chlapci – 1,5 %.

Možnosti odpovědí	Responzí		Podíl v (%)	
	Dívky	Chlapci	Dívky	Chlapci
Ano	11	7	5,6	3,6
Spíše ano	34	13	17,3	6,6
Spíše ne	28	17	14,2	8,6
Ne	43	36	21,8	18,3
Nenavštěvuji zájmovou činnost	5	3	2,5	1,5
Celkem	197		100	

Tabulka 12 - Vliv mimoškolní činnosti na budoucí povolání

Graf 12 - Vliv mimoškolní činnosti na budoucí povolání

Otázka č. 13: *Pokud ANO nebo SPÍŠE ANO, tak proč?*

Uzavřená forma otázky. Navazuje na otázku č. 12. Respondenti měli na výběr z pěti odpovědí (tabulka č. 13, graf č. 13). Možnost, *protože by práce se zaměřením mé zájmové činnosti byla dobře placená*, zvolily 2 dívky – 1 % a 2 chlapci – 1 %. *Protože chci, aby se z mého koníčku stala i práce, která mě bude bavit*, vybralo 38 dívek – 19,3 % a 16 chlapců – 8,1 %. *Protože práce se zaměřením mé zájmové činnosti má budoucnost a bude vždy žádaná*, označilo 5 dívek – 2,5 % a 2 chlapci – 1 %. Položku, *neovlivnila mě*, vybralo 71 dívek – 36 % a 53 chlapců – 26,9 %. *Jiná odpověď*, zvolilo 5 dívek – 2,5 % a 3 chlapci – 1,5 %.

Cílem této otázky bylo zjistit, jak zájmová činnost ovlivňuje respondenty na jejich volbu budoucího povolání. Překvapilo mě, že pro většinu odpovídajících respondentů není důležité platové ohodnocení a pracovní poptávka v zaměření jejich nynější zájmové činnosti. Více je však zajímavá, aby se z jejich koníčku stala i práce, která je bude nadále bavit, budou rádi navštěvovat zaměstnání, aniž by ji navštěvovali pouze s vidinou dobrého platového ohodnocení. Jinou odpověď zvolili respondenti, kteří nenavštěvují žádnou mimoškolní činnost.

Možnosti odpovědi	Responzí		Podíl v (%)	
	Dívky	Chlapci	Dívky	Chlapci
Protože by práce se zaměřením mé zájmové činnosti byla dobře placená	2	2	1	1
Protože chci, aby se z mého koníčku stala i práce, která mě bude bavit	38	16	19,4	8,1
Protože práce se zaměřením mé zájmové činnosti má budoucnost a bude vždy žádaná	5	2	2,5	1
Neovlivnila mě	71	53	36	26,9
Jiná odpověď	5	3	2,5	1,5
Celkem	197		100	

Tabulka 13 - Důvody vlivu mimoškolní činnosti na budoucí povolání

Pokud ANO nebo SPÍŠE ANO, tak proč?

Graf 13 - Důvody vlivu mimoškolní činnosti na budoucí povolání

Závěr

Nezastupitelnou součástí výchovy dítěte je mimoškolní výchova, kterou jedinec navštěvuje zcela dobrovolně, jelikož neprobíhá v povinném vyučování nýbrž převážně v jeho volném čase. (Bajtoš a Honzíková, 2007) Na téma mimoškolní výchova a zájmová činnost jsem se zaměřila v teoretické i praktické části bakalářské práce.

Teoretická část, tedy souhrn teoretických východisek a vymezení základních pojmů mě subjektivně přijde velmi zajímavá a inspirativní. Dle mého názoru, jsou pro správný rozvoj jedince velmi důležité činitele výchovy, popsání již v první kapitole tohoto textu. Zajímalo mě, jak tyto činitele na rozvoj dítěte působí.

Dále jsem chtěla proniknout hlouběji do problematiky mimoškolní činnosti a zjistit, jak funguje, případně která zařízení přispívají k její realizaci. Jako studentka technických předmětů, jsem se zaměřila na technicky zájmovou činnost v obecné rovině a zejména na její vliv na formování osobnosti žáka, či studenta směrem k praktické realizaci získaných dovedností a znalostí. Zde mě především zajímaly hlavní cíle technického vzdělávání na základních školách, aspekty pro správnou práci výuky technických předmětů, vliv mimoškolní činnosti na získávání klíčových kompetencí a v neposlední řadě, jaký je zájem žáků a studentů o techniku při volbě střední školy a výběru zaměření budoucího povolání.

Ze samostatných výsledků z dotazníkového šetření bylo možné potvrdit či vyvrátit mé hypotézy na výzkumné otázky, které jsem uvedla již v úvodu a v kapitole devět „vyhodnocení výzkumu“.

„Dokážou vysvětlit pojem mimoškolní činnost?“ Správně pojem vysvětlilo dohromady 137 respondentů a chybně 60. Potvrdila se zde má hypotéza, že žáci zamění mezi sebou zájmovou činnost a odpočinkovou činnost nebo dané činnosti budou považovat za totožné, protože obě probíhají mimo povinné vyučování a vykonávají je dobrovolně. Je zapotřebí si však uvědomit jejich hlavní úkol, jak uvádí Pávková (1999) odpočinkové činnosti slouží pouze k relaxaci a odstranění únavy, kdežto zájmová činnost slouží k rozvoji specifických dovedností, seberealizaci a například i ke kompenzaci školních neúspěchů.

„Kdo ovlivňuje výběr mimoškolní činnosti?“ Předpokládala jsem, že nejvíce respondenty zastoupená odpověď bude „Rodina/rodinní příslušníci“, protože se domnívám, že se rodiče, třeba i neúmyslně, snaží dítě nasměřovat k danému kroužku, aniž by samotnou volbu nechali přímo na něm. Po získání všech odpovědí z dotazníkového šetření se však má hypotéza nepotvrdila. Většina respondentů však překvapivě uvádí, že je v jejich volbě nikdo neovlivňuje, ale převážně se sami rozhodují a motivují k vykonávání mimoškolní činnosti.

„Jaké kroužky jsou nejvíce navštěvovány a jak jsou oblíbené technicky zaměřené kroužky?“ Nejvíce byly zvolené kroužky sportovní (44 respondentů) a esteticky zaměřené (36 respondentů). Při vykonávání dvou mimoškolních činností byla tato kombinace také nejčastější. Jako předposlední nejméně navštěvovaná zájmová činnost byla pracovní-technická. Má hypotéza se zde potvrdila, jelikož jsem předpokládala, že se technické kroužky ocitnou na posledních příčkách vzhledem k ubývajícím technickým předmětům na základních školách.

„Navštěvují zájmovou činnost po většinu času rádi nebo neradi? V obou případech, proč?“ Má domněnka k této otázce byla následující, většina dotazovaných budou navštěvovat zájmovou činnost rádi, protože budou ve společnosti svých přátel a pokud neradi bude hlavním důvodem špatná volba kroužku. Celkem 163 respondentů svou zájmovou činnost navštěvovali rádi. Nejčastější důvod navštěvování byl vlastní zájem o kroužek, který uspokojil jejich potřeby a také společné trávení volného času se svými kamarády. Respondentů, kteří nenavštěvovali svou zájmovou činnost rádi, bylo dohromady 9. Důvodem byla, podle mého názoru, špatná volba kroužku, protože nejčastěji zvolili odpověď, že je daná činnost nebaví. Došlo tedy k potvrzení mé hypotézy.

„Ovlivňuje je zájmová činnost při výběru budoucí střední školy či povolání?“ Předpokládala jsem, že mimoškolní činnost by mohla žáky ovlivnit při jejich budoucím výběru střední školy a povolání. Má hypotéza se však nepotvrdila. Nejčastěji zvolená odpověď byla „Spíše ne“ a „Ne“. Domnívám se, že většina dotazovaných o této otázce vůbec ještě neuvažovala, jelikož nenavštěvují předposlední či poslední ročník základní školy, kde si žáci podávají přihlášky na střední školy nebo se rozhodují o budoucím povolání.

V empirické části byli veškeré cíle, které jsem si zadala na začátku práce, naplněny a odůvodněny. Výzkum mě osobně velice obohatil. Uvědomila jsem si, jak mimoškolní činnost vnímají žáci základních škol a co by bylo potřeba zlepšit. Školy by měly více dbát, zajímat se o trávení volného času svých žáků a více pořádat a organizovat mimoškolní aktivity přímo či nepřímo napojené na vzdělávání a výchovu. Komunikovat s žáky, co se jim daří a naplňuje je, jaký kroužek by rádi navštěvovali a naopak, zajímat se s čím si nevědí rady a zkusit je podpořit. Dále by se mělo ve škole více mluvit o technicky zaměřených činnostech. Jak vyplývá z dotazníkového šetření, mnoho žáků nenavštěvuje pracovní-technické činnosti. Podle Holešovského (2006) to především souvisí se snižováním technicky zaměřených předmětů a tím i motivace žáků.

Žáci by měli být více seznámeni s oblastí techniky nejlépe již na základní škole, aby tím byla zajištěna pozdější vyvážená diferenciací mezi technickým a humanitním zaměřením žáků, resp. studentů. (Holešovský, 2006) Tím by docházelo k uspokojování, v kontextu požadavků dnešní doby, poptávky po technicky zaměřených odbornících.

Použitá literatura

- BADEGRUBER, Bernd, 1997. *Otevřené učení ve 28 blocích*. 2. vydání. Praha: Portál. ISBN 80-7178-137-1.
- BAJTOŠ, Ján a HONZÍKOVÁ, Jarmila, 2007. *Vybrané statě školní pedagogiky*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni. ISBN 978-80-7043-595-3.
- BINDER, Róbert, 1981. *Úvod do pedagogiky tvořivosti v technických odborných předmětech*. Bratislava: SPN.
- BLOMDAHL, Eva a ROGALA, Witold, 2003. In search of a didactic model for teaching technology in the compulsory school. In *Technology as a challenge for school curricula*. Stockholm: Institut of Education Press. ISSN 1403-4972. ISBN 91-7656-543-2.
- ČÁP, Jan a MAREŠ, Jiří, 2007. *Psychologie pro učitele*. Vyd. 2. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-273-7.
- ČÁP, Jan, 2001. *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-463-x.
- DOSTÁL, Jiří, HAŠKOVÁ, Alena, KOŽUCHOVÁ, Mária, KROPÁČ, Jiří, ĎURIŠ, Milan a HONZÍKOVÁ, Jarmila, 2017. *Technické vzdělávání na základních školách v kontextu společenských a technologických změn*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-5238-8.
- HOFBAUER, Břetislav, 2005. Vývoj, současný stav a výhled pedagogiky volného času v České republice: přehled - podněty - výzvy. *Pedagogická orientace*. 92(105). Brno: Československá pedagogická společnost. ISSN 1211-4669.
- JŮVA, Vladimír, 1999. *Úvod do pedagogiky*. 4. dopl. vyd. Brno: Paido. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-85931-78-8.
- LANGMEIER, Josef a KREJČÍŘOVÁ, Dana, 1998. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada. ISBN 80-7169-195-x.
- MAREŠ, Karel, ŠTĚPÁNKOVÁ, Marta a CIMBURKOVÁ, Hana, 1976. *Pracovní vyučování na základní škole: (příspěvek k teorii a praxi)*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství. Edice metodických příruček.
- MOŠNA, František, 1992. *Didaktika technické výchovy*. Praha: Univerzita Karlova. ISBN 80-7066-608-0.
- NOVOTNÝ, Jan a HONZÍKOVÁ, Jarmila, 2014. *Technické vzdělávání a rozvoj technické tvořivosti*. V Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně. ISBN 978-80-7414-716-6.
- PÁVKOVÁ, Jiřina, 1999. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. Vyd. 1. Praha: Portál. ISBN 80-7178-295-5.

- PÁVKOVÁ, Jiřina, 2001. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. Vyd. 2. Praha: Portál. ISBN 80-7178-569-5.
- PÁVKOVÁ, Jiřina, 2014. *Pedagogika volného času*. V Praze: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta. ISBN 978-80-7290-666-6.
- PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří, 2001. *Pedagogický slovník*. 3. rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7178-579-2.
- SCIGIEL, Michal a SCIGIELOVÁ, Petra, 2003. *Kapitoly z technické zájmové činnosti*. Brno: Paido. ISBN 80-7315-045-x.
- SPOUSTA, Vladimír, 1994. *Teoretické základy výchovy ve volném čase: (Úvod do studia pedagogiky volného času) : [Určeno pro stud. fak. pedag. MU v Brně]*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 80-210-1007-x.
- WALAT, Wojciech, 2004. *Modelowanie podreczników techniki-informatyki*. 1. vyd. Rzeszów: UR. ISBN 83-7338-123-6.
- VAŇKOVÁ, Alena, 2008. *Technická zájmová činnost na druhém stupni ZŠ*. Brno. Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně. Pedagogická fakulta. Katedra technické a informační výchovy. Vedoucí práce Mgr. Pavel Pecina, Ph.D.

Internetové zdroje:

- DOSTÁL, Jiří, 2008. *Výchova a k volbě povolání*. Trendy ve vzdělávání [online]. Olomouc: Univerzita a Palackého, Pedagogická fakulta, Katedra a technické a informační výchovy. [Cit. 8. 11. 2020]. Dostupné z: https://tvv-journal.upol.cz/artkey/tvv-200801-0012_VYCHOVA_K_VOLBE_POVOLANI.php
- HODIS, Zdeněk, VYBÍRAL, Petr, HRBÁČEK, Jiří a VINKLOVÁ, Sylva, 2015. *Učební pomůcky ve výuce technické grafiky*. Trendy ve vzdělávání [online]. Olomouc: Univerzita Palackého, Pedagogická fakulta, Katedra technické a informační výchovy. [Cit. 16. 4. 2021]. Dostupné z: https://tvv-journal.upol.cz/artkey/tvv-201501-0030_UCEBNI_POMUCKY_VE_VYUCE_TECHNICKE_GRAFIKY.php
- HOLEŠOVSKÝ, František, 2006. *Technické vzdělání jako služba a společnost*. Technický týdeník [online]. Praha: Business Media a CZ s.r.o. [Cit. 8. 11. 2020]. Dostupné z: https://www.technickytydenik.cz/rubriky/archiv/technicke-vzdelavani-jako-sluzba-spolecnosti_15882.html
- TRHLÍKOVÁ, Jana, VOJTĚCH, Jiří a a ÚLOVCOVÁ, Helena, 2008. *Rozhodování žáků při volbě vzdělávací cesty a a úspěšnost vstupu na a trh práce* [online]. Praha: NÚOV. [Cit. 8. 11. 2020]. Dostupné z: http://www.nuov.cz/uploads/MS_setreniabsazam08final_prowww.pdf

Seznam tabulek a grafů

Tabulka 1 - Pohlaví respondentů	29
Tabulka 2 - Věk respondentů.....	30
Tabulka 3 - Přehled nejčastějších odpovědí: Co si představíš pod pojmem mimoškolní činnost?	31
Tabulka 4- Účast na mimoškolní činnosti	32
Tabulka 5- Zaměření a návštěvnost mimoškolních činností	34
Tabulka 6- Vliv na výběr mimoškolní činnosti	36
Tabulka 7 - Záliba navštěvované mimoškolní činnosti	37
Tabulka 8 - Kladné důvody účasti na mimoškolní činnosti.....	38
Tabulka 9 - Záporné důvody účasti na mimoškolní činnosti.....	40
Tabulka 10 - Vliv mimoškolní činnosti na výběr střední školy.....	41
Tabulka 11 - Důvody vlivu mimoškolní činnosti na výběr střední školy.....	43
Tabulka 12 - Vliv mimoškolní činnosti na budoucí povolání	45
Tabulka 13 - Důvody vlivu mimoškolní činnosti na budoucí povolání	46

Graf 1 - Pohlaví respondentů	29
Graf 2 - Věk respondentů.....	30
Graf 3 - Účast na mimoškolní činnosti	32
Graf 4 - Zaměření jedné mimoškolní činnosti	34
Graf 5 - Návštěvnost více než jedné mimoškolní činnosti a žádné mimoškolní činnosti.....	35
Graf 6 - Vliv na výběr mimoškolní činnosti	36
Graf 7 - Záliba navštěvované mimoškolní činnosti	37
Graf 8 - Kladné důvody účasti na mimoškolní činnosti	39
Graf 9 - Záporné důvody účasti na mimoškolní činnosti.....	40
Graf 10 - Vliv mimoškolní činnosti na výběr střední školy	42
Graf 11 - Důvody vlivu mimoškolní činnosti na výběr střední školy	44
Graf 12 - Vliv mimoškolní činnosti na budoucí povolání	45
Graf 13 - Důvody vlivu mimoškolní činnosti na budoucí povolání	47

Seznam příloh

Příloha – Vzorový dotazník

Příloha – Vzorový dotazník

Dobrý den,

jmenuji se Lucie Bezděková a jsem studentka 3. ročníku Pedagogické fakulty na Univerzitě v Hradci Králové. Chtěla bych Vás touto cestou požádat o vyplnění tohoto anonymního online dotazníku k mé bakalářské práci. Tímto dotazníkovým šetřením budou zjišťovány předpoklady vztahu výuky a vnějších vlivů na vaši volbu střední školy a povolání. Za vaše odpovědi Vám moc děkuji, budou cennými daty pro výsledky mého výzkumu.

1. Jsi chlapec nebo dívka?

- a) Dívka
- b) Chlapec

2. Kolik Ti je let?

- a) 6 – 10 let
- b) 11 – 15 let
- c) 16 – 20 let
- d) 21 – 25 let
- e) 26 a více let

3. Co si představíš pod pojmem mimoškolní činnost?

.....

4. Navštěvuješ nebo navštěvoval/a si na základní škole nějakou mimoškolní činnost?

- a) Ano
- b) Ne

5. Pokud ANO, vyber, jaké mimoškolní činnosti se věnuješ nebo ses věnoval/a.

- a) Sportovní (fotbal, florbal, volejbal, atletika apod.)
- b) Přírodovědné (rybaření, jezdeckví, astronomie apod.)
- c) Společensko-vědní (mediální tvorba, vaření, deskové hry apod.)
- d) Esteticky zaměřené (zpěv, tanec, keramika, malování, hudba, ZUŠ apod.)
- e) Pracovně-technické (práce v dílnách, elektrotechnika, robotika apod.)

6. Kdo Tě vede nebo vedl k navštěvování mimoškolní činnosti?

- a) Sám / sama
- b) Rodiče / rodinný příslušníci
- c) Škola
- d) Kamarádi a okolí
- e) Jiné .....

7. Chodíš nebo chodil/a si rád/a na svou mimoškolní činnost?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Jiná odpověď

8. Pokud ANO, tak proč?

- a) Chodí tam se mnou sourozenec.
- b) Baví mě má zájmová činnost.
- c) Chodí tam se mnou moji kamarádi.
- d) Nechodím rád/a na svou mimoškolní činnost.

e) Jiné .....

9. Pokud NE, tak proč?

- a) Nebaví mě zaměření zájmové činnosti.
- b) Chodím tam pouze kvůli rodičům.
- c) Kvůli panu/paní učitelce nebo vedoucí/ho zájmové činnosti.
- d) Rád/a chodím na svou zájmovou činnost.
- e) Jiné .....

10. Ovlivňuje Tě nebo ovlivnila Tě tvá mimoškolní činnost při volbě střední školy?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Ne
- e) Nenavštěvuji zájmovou činnost.

11. Pokud ANO nebo SPÍŠE ANO, tak proč?

- a) Protože bych se chtěl/a o věcech, kterými se zabývám na zájmové činnosti dozvědět více.
- b) Protože mě zájmová činnost baví a chtěl/a bych se jí zabývat na vyšší úrovni.
- c) Protože bych se rád/a stal/a odborníkem v dané činnosti.
- d) Neovlivnila mě.
- e) Jiné .....

12. Ovlivňuje Tě nebo ovlivnila Tě tvá mimoškolní činnost při budoucí volbě povolání?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Ne
- e) Nenavštěvuji zájmovou činnost.

13. Pokud ANO nebo SPÍŠE ANO, tak proč?

- a) Protože by práce se zaměřením mé zájmové činnosti byla dobře placená.
- b) Protože chci, aby se z mého koníčku stala i práce, která mě bude bavit.
- c) Protože práce se zaměřením mé zájmové činnosti má budoucnost a bude vždy žádaná.
- d) Neovlivnila mě.
- e) Jiné .....